

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнського науково-методичного семінару
«Сучасні проблеми викладання іноземних мов
у закладах освіти»

1 грудня 2023 р.



УДК 378.145:811.11-112

С91

Редакційна колегія:

Голова:

Богомолов Віктор Олександрович – ректор ХНАДУ, д.т.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

Заступники Голови

Батракова Анжеліка Геннадіївна – перший проректор ХНАДУ, д.т.н., професор;

Єфименко Олександр Володимирович – к.т.н., доцент, декан механічного факультету;

Птушка Анастасія Сергіївна – завідувач кафедри іноземних мов ХНАДУ, к.ф.н., доцент.

Члени оргкомітету:

Богомолов Віктор Олександрович – ректор ХНАДУ, д.т. н., професор, голова організаційного комітету,

Єфименко Олександр Володимирович – к.т.н., доцент, декан механічного факультету, заст. голови оргкомітету;

Птушка Анастасія Сергіївна – завідувач кафедри іноземних мов ХНАДУ, к.ф.н., доцент, заст. голови оргкомітету;

Цимбал Світлана Володимирівна – д.п.н., професор кафедри англ. мови для технічних та агробіологічних спеціальностей НУБіП, заст. голови оргкомітету;

Відповідальний секретар:

Прокопенко Анастасія Андріївна – доцент кафедри іноземних мов ХНАДУ.

С91 Сучасні проблеми викладання іноземних мов у закладах освіти : матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару, 1 грудня 2023 р. — Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2023. — 128 с.

ISBN 978-617-8332-13-6.

У збірнику представлено матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару «Сучасні проблеми викладання іноземних мов у закладах освіти». Матеріали подано у авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти думки авторів. Автори наукових публікацій несуть відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та гарантують відсутність академічного плагіату. Матеріали призначено для користування широкого кола зацікавлених осіб – науковцями, викладачами закладів вищої освіти, викладачами середніх навчальних закладів, працівниками органів державної влади, підприємцями, здобувачами освіти тощо.

УДК 378.145:811.11-112

URL:<https://mf.khadi.kharkov.ua/departments/inozemnikh-mov/news/details/article/vseukrajinskii-naukovo-metodichnii-seminar-suchasni-problemi-vikladannja-inozemnikh-mov-u-zakladakh-osvi/>

ISBN 978-617-8332-13-6

© Колектив авторів, 2023

ЗМІСТ

Beztsinna Zh. P.	8
THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES BY NON-LANGUAGE-MAJOR STUDENTS IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES	8
БОЙКО І.П.	10
ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОЇ КІНОСТРІЧКИ “BARBIE” (2023)	10
БОРЗЕНКО О. П.	16
ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН	16
ВОРОБЙОВА В. С.	21
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ КОМУНІКАТИВНИХ МЕТОДИК У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ХНАДУ	21
ІВАНОВА І. Л.	27
ЯКІСНИЙ РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ АУТЕНТИЧНОГО АУДІЮВАННЯ	27
ІГНАТЬЄВА Н. В.	30
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	30
ІГНАТЮК О. А., ПОЛІЩУК Д.В.	34
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ІНОЗЕМНОЮ	34
КІНАЩУК А. В.	40

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ: ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ЗА КОРДОНОМ.....	40
КРАСНОПЬОРОВ П.В.....	44
СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ТЕХНІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ МІСТА ХАРКОВА.....	44
КРУТЬКО Т. В.....	49
ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПРЕСИВНОСТІ У РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ (НА МАТЕРІАЛІ РЕКЛАМИ ФУТБОЛЬНОГО КЛУБУ).....	49
КУЗНЄЦОВА І. В.	52
СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ БІРЖОВИХ ТЕРМІНІВ.....	52
НІКІФОРОВА С. М.	55
ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЛЕКСИЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	55
ПИШИНСЬКА В.В.	60
ЗАСТОСУВАННЯ СУГЕСТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО	60
ПОДОЛЬСЬКА Я. А.....	65
ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	65
ПОДРЕЗЕНКО В. В.....	69
ТЕСТОВІ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	69
POLIÁKOVA T. L.....	73
THE CONCEPT OF GENRE IN MODERN LINGUISTICS	73
ПОНІКАРОВСЬКА С.В.	76

НАВЧАННЯ РЕФЕРАТИВНОМУ ПЕРЕКЛАДУ У ТЕХНІЧНОМУ ЗВО	76
PROKOPENKO A.A.	82
HOW TO INCREASE MOTIVATION TO LEARN ENGLISH	82
PRYANITSKA V.B., SHEPEL O.V.	84
SOME PECULIARITIES OF NON-VERBAL COMMUNICATION IN THE COURSE OF TEACHING ENGLISH	84
ПТУШКА А.С.	89
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕГЛЯДОВОГО ТА ПОШУКОВОГО ЧИТАННЯ	89
РАЧКОВСЬКИЙ О.В.....	93
АНАЛІЗ І ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРІВНЯНЬ ЯК ОДНОГО З ВИДІВ МОВНОЇ ГРИ 93	
РУДЕНКО Н. В.	96
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ.....	96
SAIENKO N. V.....	101
THE PLACE OF FEEDBACK IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES VIA TRANSLINGUALISM	101
СКРИПНИК Н. С.	107
РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО В КОНТЕСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	107
ЧЕВИЧЕЛОВА О. О.	112
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО	112
SHAMRAI O.V.....	117
ISSUES OF TEACHING FRENCH AS A SECOND LANGUAGE USING ONLINE RESOURCES	117

ЯЗЛОВИЦЬКА О. В.122

**РОЗВИТОК ГНУЧКИХ НАВИЧОК ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ122**

Beztsinna Zh. P.

The Use of Digital Technologies by Non-Language-Major Students in Learning Foreign Languages

Kharkiv National Automobile and Highway University, Kharkiv

Nowadays, we are facing information revolution, which urges us forming new methods of education. That is why we are talking about the information and educational environment, which provides for a different educational process, widens the range of its capabilities, provides for individualization of training.

Ukraine's striving to take a worthy place in the European community, to cooperate with industrialized countries of the world and, therefore, to integrate into a high-tech competitive environment requires Ukrainian specialists to be able to navigate the common information space. In the situation of increasingly rapid development of science and technology, they are forced to search for the information they need not only in Ukrainian sources but also in foreign language publications.

Other important factors that have impact on the nature of the educational process are the COVID-19 pandemic and Russian aggression against Ukraine, which condition the transmission from traditional education forms to the e-learning format. The role of the teacher in the educational process is also changing.

Distance learning is a large step in using advanced information technologies in the educational process [2]. Among the wide range of existing systems of distance learning (iSpring, PLATO, Radmin, Veda System, etc.), it is worth mentioning the Moodle software (modular object-oriented dynamic learning environment), which has been chosen by many countries due to its wide functionality [3].

Internet services and multimedia products enable simulating complex real-life situations and experiments. Moreover, they make it possible to visualize

abstract information through dynamic representation of processes, etc. Graphic capabilities of IT, which can present the material in the form of drawings or animation, are important to teach students new vocabulary. They can associate a phrase or word in a foreign language not with a phrase or word in their mother tongue, but directly with an object or action.

Nevertheless, regardless of the fact that multimedia can perform almost all methodological functions that were previously fulfilled only by the teacher, there still are some aspects that are beyond their functionality.

The application of gadgets and the latest achievements of ICTs in the educational process immerses students in an atmosphere of leisure and entertainment, which helps to increase the emotional background, self-confidence and, in general, improve the perception of the material. However, it is worth mentioning that without the teacher's control, this process can deviate from the educational goal. It should also be admitted that a lot of students, despite their good IT skills, need tips on how to use certain functions, i.e., here the teacher acts as a consultant who guides the work of students.

Furthermore, it should be noted that the training of high-skilled future specialists in technical universities needs to remain a holistic pedagogical process, which is a system of relationships between teacher and student. In the process of such relations, not only professional competencies, skills and abilities of future specialists are laid and developed but also their basic, social, spiritual, and creative qualities are formed [1].

Thus, the teacher should be not only a developer of training courses and a consultant explaining how to work on educational platforms but also a mentor who can increase students' motivation to study a foreign language, help to form their qualities and unleash their creative potential.

References:

1. Булах І. С., Долинська Л. В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів. / Навчально-методичний посібник. Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002.
2. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання: навч.-метод. посіб. Київ, ТОВ Редакція “Комп’ютер”, 2007.
3. Scherl A. Interactive knowledge networks for interdisciplinary course navigation within Moodle, Adv. Physiol. Educ., 2012.

Бойко І.П.

**Особливості гендерного дискурсу на матеріалі англomовної
кінострічки “Barbie” (20023)**

*Національний університет водного господарства і природокористування,
Рівне*

Гендерні ознаки мовної картини світу – це сутнісні прояви пізнання світу крізь призму чоловічого і жіночого бачення, а також вплив статі на мовленнєву практику та мовленнєву поведінку. Гендерні відношення у мові фіксуються у вигляді мовних стереотипів, які впливають на поведінку особистості, зокрема мовленнєву, і на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика допомагає виявити відображення гендерних стереотипів, зафіксованих у свідомості носіїв мови [3, с. 162].

В свою чергу, гендерна лінгвістика (від англ. gender – рід, стать) – галузь мовознавства, що досліджує залежність особливостей мовної поведінки, мовної компетенції, ментального лексикону від статі людини як соціального явища (гендеру) [2]. Відповідно до цього досліджуються засоби вираження категорії оцінки в мовленні людей різних статей.

Гендерна лінгвістика також вивчає залежність функціонування мови від гендерних розбіжностей, які виявляються у процесі вербальної комунікації й зумовлені статтю індивіда. Гендер як елемент сучасної наукової моделі людини відображує соціальні, культурні й психологічні аспекти статі, тобто є комплексом соціально-культурних явищ, що співвідносяться зі статтю індивіда і відображуються у мовленні [1, с. 1].

На сьогоднішній день питання сутності «жіночих» і «чоловічих» ролей стоїть особливо гостро. Дехто вважає, що гендерів буває всього два – чоловік та жінка. Проте це уявлення хибне, й існує чітка розбіжність між тим, що прийнято вважати гендером і статтю, та чому ці два терміни не підлягають ототожненню.

Стать – поняття біологічне, адже на те, чи є людина чоловіком чи жінкою, впливає структура генів. Все ж, поняття гендеру значно ширше і ним визначають риси характеру та особливості поведінки, що є притаманними в тому чи іншому суспільстві для чоловіків та жінок. Так, традиційною поведінкою для жінок вважається поступливість, турботливість, емоційність, а від чоловіків чекають лідерства, стриманості, проявів фізичної сили [4, с.17-26].

Для загальної характеристики концепції гендеру, можна виокремити ряд характерних ознак, серед яких: формування на основі культурної традиції; наявність значних відмінностей, сформованих під впливом менталітету тої чи іншої країни; змінність в часі; притаманність людям незалежно від біологічної статі; наявність поведінкових ознак, що формують соціальне оточення; ліквідація антагонізму статі, забезпечення гармонії чоловічого і жіночого начала.

Гендерно маркована лексика, яку помічаємо в діалогах стрічки “Barbie” складає лінгвосинергетику концептуального поля гендерного дискурсу, що загалом відтворює уявлення про гендерну ситуацію та гендерні відносини в суспільстві. Під час аналізу діалогів досліджуваної

стрічки варто враховувати принцип «стереотипності», адже всіх мешканців іграшкової країни Барбіленд можна умовно поділити на «Барбі» та «Кенів», де кожен персонаж наділений рядом стандартних ознак та характеристик, починаючи із ролі в цьому міні соціумі, до вербальних особливостей, таких як лексикон героїв. На думку персонажів стрічки, саме реальний світ перевернувся з ніг на голову, адже ролі, відведені чоловіку та жінки не відповідають їх призначенню: *The real world is forever and irrevocably messed up* (Barbie, 2023).

У полі нашого дослідження є два концепти чоловік та жінка, що трансформуються у Барбі та Кена, та на котрих сконцентровано гендерні відносини в суспільстві в цілому. Проте, світ відомої ляльки дещо інший, адже Барбі позначає особу, яка може відігравати будь-яку роль в цьому уявному суспільстві, починаючи від звичних ролей реального соціуму: Барбі-майбутня мама, Барбі-подруга, Барбі-лікар, Барбі-вчителька тощо; до більш ексцентричних: Барбі-астронавт, Барбі – Любителька пригод (Adventure Barbie) чи так звана Дивна Барбі (Come into my weird house. Ні I'm Weird Barbie. I can do splits. I have a funky haircut and I smell like basement, Barbie 2023) або Стереотипна Барбі, тобто просто красива лялька без особливих вмінь і талантів.

Ідея фантазійного світу ляльки в тому, що Барбі є центром усього – самодостатньою і самодосконалою жінкою, яка не потребує нікого іншого для щасливого життя, в тому числі і чоловіка: *Ken isn't something we're worried about. Ever* (Barbie, 2023). Саме така гендерна тенденція Барбіленд різко суперечить реальній картині світу, де Барбі – це лише іграшка, красиве обличчя без жодного змістовного наповнення, що спостерігаємо в діалогах між лялькою та підлітками сучасності: (Sasha) So you're like "Barbie" Barbie? Like a professional bimbo? (Barbie) No. Barbie's not a bimbo. Barbie is a doctor and a lawyer and a senator and a Nobel Prize winner. (Sasha's friend) You're a Nobel Prize winner? (Barbie) Not me, but Barbie is (Barbie, 2023).

В той час як у світі Барбіленд Кен, який є уособленням маскулінного гендеру, може бути лише чоловіком, другом Барбі, серфером чи рятувальником на пляжі: Surfing is not even my job. It is not lifeguard. Which is a common misconception (Barbie, 2023). Життя Кена це певна боротьба за увагу Барбі, де інші Кени водночас є і друзі, і конкуренти: If I wasn't severely injured, I would beach you off right now, Ken (Barbie, 2023). Таким чином, сценаристи однойменної стрічки зображують різкий контраст між гендерами, де кожна Барбі є унікальною у зображуваному світі, що пропонує широкий спектр умінь та професій саме для ляльки, підкреслюючи її пріоритетність й багатогранність, в той час як Кен – це лише Кен: “There are lots of different kinds of Barbie: Stereotypical Barbie, Weird Barbie, Adventure Barbie, ... but there is only one Ken for everything” (Barbie, 2023).

Головним гаслом творців ляльки є слоган «Барбі може бути ким завгодно!», а проблеми рівності та фемінізму вже давно були вирішені: Because of Barbie, all problems of feminism and equalism have been solved (Barbie, 2023). Адже, класична модель гендерних взаємовідносин у суспільстві «Барбіленд» зображує Барбі як головного персонажа, в той час як Кен – це другорядний діяч, лише її додаток: To live in Barbie Land is to be a perfect being in a perfect place/ Unless you have a full-on existential crisis. Or you're a Ken (Barbie, 2023). Кен до кінця не розуміє хто він, адже життя у Барбіленд зосереджується на тому, щоб лише подобатись Барбі, без особливої мети і права на прийняття важливих рішень: I'm a man without power. Does it make me a woman (Barbie, 2023)?; Ken you need to figure out who you are without me (Barbie, 2023).

Із розвитком подій у стрічці, спостерігаємо як згодом роль лідируючого гендеру поступово перебирає на себе Кен, познайомивши спільноту Кенів у Барбіленд із поняттям «патріархат» і його хибним

трактуванням: (Ken) “Why didn’t Barbie tell me about patriarchy, which to my understanding, is where me and horses run everything?”.

В результаті, ролі Барбі та Кенів змінюються, залишаючись гостро стереотипними, все ж перебуваючи у постійній соціальній взаємодії. Кен намагається стати лідером, очільником Барбіленд, авторитетом для інших Кенів і Барбі. Відчуваючи силу і владу, риторика персонажа радикально змінюється і стає більш різкою та грубою: I am Kenough (Barbie, 2023). Поєднуючи відомий вираз “I’m enough” із своїм ім’ям “Ken”, персонаж, наче виокремлює себе від протилежної статі, тобто Барбі, і виражає свою впевненість і чітку позицію. Повертаючи свою «Маскулінну силу», та впроваджуючи основи патріархату, Кен висуває Барбі умови на яких він готовий прийняти її назад до свого будинку: You can stay if you want, as my bride, wife, or am I a long-term-low-commitment-distance girlfriend (Barbie, 2023). Це своєрідна спроба авторів наблизити відносини лялькових персонажів до реальної моделі, висміюючи вже усталені в суспільстві поняття.

Побувавши у реальному світі людей, Барбі розуміє, що світ в якому вона жила кардинально відмінний: The real world isn’t what I thought it was. It never is (Barbie, 2023). Головна героїня бачить, що роль жінки – це суцільна боротьба не тільки з чоловіками, як опозиційним гендером (Men look at me like I’m an object, girls hate me, Barbie, 2023), а також і з собі подібними, втративши справжню мету існування: (Barbie) I love women. I want to help women. (Sasha) Oh, come off it, everybody hates women. Women hate women. And men hate women. It’s the only thing we all agree on (Barbie, 2023).

Попри постійного протистояння гендерів, стрічка все ж має щасливий кінець, де все стає на свої місця. Кожен із головних персонажів засвоює урок, що кожна людина має своє місце в цьому світі, має свою мету, своє призначення і свободу обирати ким він хоче бути незалежно від статі. Кен

розуміє, що помилявся щодо трактування реального світу, місця чоловіка в суспільстві та його влади: (Ken) At first I thought the Real World was run by men. And then there was a minute where I thought it was run by horses. But when I realized that horses are just men extenders (Barbie, 2023).

Все ж образ Барбі в однойменній стрічці «Барбі» все ж є уособленням жіночого гендеру. Творці фільму наділяють її найкращими рисами жіночої статті, роблять її збірним образом усього жіноцтва у його різних проявах і виявах від зовнішнього вигляду, кольору шкіри, стилю зачіски, одягу і вподобань, стверджуючи, що «Барбі – це всі ці жінки, а всі ці жінки – це і є Барбі»: Barbie is all these women. And all these women are Barbie (Barbie, 2023).

Література:

1. Борисенко Н. Д. Лексичні засоби загальної оцінки у мовленні персонажів сучасної британської драми (гендерний аспект) / Н. Д. Борисенко // Вісник Житомирського університету ім. І. Франка. – 2004. – № 16. – С. 1-3

2. Плахота С. В. Засоби вираження категорії оцінки в мовленні чоловіків і жінок [Текст] / С. В. Плахота // Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13-14 березня 2014 р. / Редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : СумДУ, 2014. – 172 с.

3. Рагімова Е.І. Лінгвістичні засоби вираження гендеру в англійській мові [Текст] / Е.І. Рагімова; науч. рук. І. К. Кобякова // Перекладацькі інновації: матеріали IX Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 14-15 березня 2019 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2019. – С. 160-162.

4. Штурхецький С. В. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних

закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014. – 206 с. – Електронний додаток: диск «Гендерні медійні практики», с.17-26.

Борзенко О. П.

**Впровадження дистанційного формату викладання іноземних мов як
результат модернізації вищої освіти Європейських країн**

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

Динамічний розвиток сучасного європейського суспільства – це розвиток та модернізація вищої освіти. Модернізація вищої освіти стає основним ефективним інструментом відтворення й передавання знань та важливим ресурсом особистого та суспільного розвитку, який готуватиме суспільство для вирішення економічних, соціальних, культурних проблем. Модернізація освіти зумовлює пошук нових теоретичних та методичних концепцій удосконалення процесу викладання.

Основним напрямом створення єдиного європейського освітнього простору є розвиток полікультурної освіти, що фіксується у постійних змінах законодавчих та нормативно-правових документах країн Європейського Союзу. Вчені, державні діячі докладають багато зусиль на досягнення взаєморозуміння між представниками різних культур та етносів. Створення Європейського Союзу створило багатомовне суспільство, що призвело до необхідності визначення певних принципів існування Євросоюзу та поліпшення вивчення іноземних мов, що стало частиною модернізації освітніх систем європейських країн. Уряди європейських країн запровадили стратегію викладання та вивчення іноземних мов: підвищення фінансування вивчення іноземних мов, збільшення навчального часу для вивчення іноземних мов, вивчення додатково двох іноземних мов, тощо. Сьогодні така стратегія практикується в Австрії, Болгарії, Естонії, Іспанії,

Литві, Нідерландах, Німеччині, Словенії, Угорщині, Фінляндії, Франції та інших європейських країнах.

Педагогічна освіта як складова частина системи вищої освіти країн Євросоюзу розвивається в руслі тих змін, причиною яких стали значні трансформації в освітньому законодавстві. Створення Європейського Простору Вищої Освіти (ЄПВО) стало випробуванням для країн, що вимагало нових педагогічних кадрів, тому університети, допомагають викладачам у розвитку професійної діяльності, орієнтують на розробку нових інноваційних компетенцій та зміни моделі викладання іноземних мов [2, с. 116, 117].

Оскільки навчально-виховний процес проходить на фоні спілкування, найважливішим аспектом професійної компетентності викладача іноземної мови є його іншомовна комунікативна компетенція. Іншомовна комунікативна компетенція, сприяє реалізації практичних навичок спілкування з представниками інших культур. Зміни в суспільстві спричинили розширення спілкування між людьми різних національностей.

За твердженням В. Кременя, освіта повинна готувати людину з інноваційним мисленням, яка здатна жити й діяти в глобалізованому інформаційному суспільстві [3, с. 4].

Через розповсюдження вірусу Covid-19 на початку 2020 року більшість європейських країн світу почали запроваджувати карантинні заходи, що призвело до закриття на невизначений час усіх закладів освіти. Освітні установи змушені були перейти на дистанційний формат викладання.

У концепції створення й розвитку дистанційної освіти у країнах Євросоюзу, остання визначається як комплекс освітніх послуг, що надаються широким верствам населення в країні й за кордоном за допомогою спеціалізованого інформаційного освітнього середовища, яке

ґрунтується на засобах обміну навчальною інформацією на відстані (супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок і т.п.) [1, с. 229].

Термін «distance education» (дистанційна освіта) охоплює різноманітні форми навчання на всіх рівнях, які не потребують постійного керівництва наставників, їх присутності в одній аудиторії або в одному приміщенні з студентами, але які, тим не менш дають можливість скористатися перевагами консультування навчального закладу [5, с. 9].

Вітчизняний і зарубіжний досвід теорії і практики дистанційного навчання підтверджує в цілому актуальність і новизну, наближує до розуміння сутності цього явища як одного із способів одержання освіти, побудованої на використанні специфічних освітніх технологій, що базуються на сучасних інноваційних методах навчання, технічних засобах передачі інформації, інформаційних та телекомунікаційних технологіях [1, с. 228].

Використання сучасних інформаційних технологій робить дистанційну форму навчання більш привабливою за інші форми, завдяки гнучкості, здатності актуалізувати потенціал особистості щодо її саморозвитку, самореалізації, творчості, конкурентоспроможності. Сучасне дистанційне навчання здійснюється за допомогою інформаційно-комунікативних технологій та ресурсів мережі Інтернет [1, с. 233].

Широке впровадження інформаційно-комунікативних технологій дозволяє викладачам з іноземної мови використовувати інноваційні технічні засоби викладання. Нові технології, їх розвиток, використання всесвітніх інформаційних ресурсів та мережевої технології ставлять нові вимоги перед викладачами до принципово нової організації здійснення викладання іноземних мов – дистанційно [4, с. 24].

Успішність освітнього процесу значною мірою залежить від вибору засобів навчання. При викладанні іноземних мов важливим є необхідність якісного дидактичного забезпечення. Під дидактичним забезпеченням,

розуміється система взаємопов'язаних за дидактичними завданнями освіти та виховання різних видів змістової навчальної інформації на різних носіях, розроблених з урахуванням вимог педагогіки, психології, соціології, культурології та інших наук.

Серед технічних засобів навчання іноземної мови комп'ютер є важливим компонентом навчального процесу. Результатом використання комп'ютера є створення творчої атмосфери спілкування та зміни самого процесу викладання іноземної мови: подолання застарілих, неефективних форм, методів, прийомів, засобів навчання.

В процесі викладання іноземних мов технологіями дистанційного навчання є багато проблем, які вирішуються пошуком перспективних форм, методів та засобів викладання, як вітчизняних так і зарубіжних фахівців – Дж. Андерсон, В. Андрющенко, В. Биков, Ст. Віллер, Р. Гаррісон, Р. Гуревич, Т. Десятов, К. Доббін, О. Довгялло, М. Жалдак, В. Жулкевська, М. Кастельс, Р. Клінг, П. Кліффорд, Г. Козлакова, В. Кухаренко, Л. Лимар, Дж. Маккуейд, К. Мередіт, О. Муковіз, М. Мур, В. Олійник, Г. Онкович, К. Орду, І. Секрет, С. Сисоєва, О. Сікорська, Д. Тейлор, Ж. Хесс, Ф. Четвінд, Б. Шуневич, М. Якобсен, та ін., які вивчали та вивчають різні аспекти дистанційного навчання: сутність та дидактичні особливості; складові характеристики; переваги дистанційної освіти над традиційною формою навчання; поняттєво-термінологічний апарат; специфіка особливості організації дистанційної освіти в країнах Євросоюзу; визначення впливу комп'ютеризації на психолого-педагогічні аспекти дистанційних технологій; організація самостійної роботи студентів; визначення шляхів підвищення ефективності зворотного зв'язку викладачів зі студентами; вивчення наслідків використання віртуальних світів.

Отже, особливостями організації дистанційного навчального процесу при викладанні іноземних мов є використання й поєднання традиційних та нових методів й сучасних технічних засобів навчання, які дають

можливість зростанню інтенсивності навчання, а також користуватися необмеженими інформаційними ресурсами. Важливу роль відіграє інформаційно-предметне забезпечення. Особливість успіху дистанційного навчального процесу іноземної мови є: в виборі засобів комунікації, які повинні визначатися змістом навчання; здатності програми викладання іноземної мови; запропонованих дистанційних курсів, їх теоретичного рівня та ступеня розкриття суті мовних явищ; забезпечення вивчення мови на рівні очного навчання.

Сьогодні одними з провідних провайдерів онлайн курсів у Європі, є Британський Відкритий університет (British Open University), Німецький Відкритий університет (Fern Universitat of Germany), університет Твенте (University of Twente) в Нідерландах, Інститут в Осло (NKI Nettskolen) та ін., які спеціалізуються на комп'ютерних та інформаційних технологіях, проводять дистанційні курси не залежні від часу і простору в системі, що забезпечує адміністративні, соціальні, освітні цілі. Вони пропонують сотні дистанційних онлайн курсів. Створення дистанційних курсів для вивчення іноземної мови потребує від викладача не тільки вільного володіння іноземною мовою, яку він викладає, а й наявності спеціальних знань у галузі сучасних інформаційних технологій.

Таким чином на основі здійсненого дослідження визначено, що змінюється парадигма європейської освіти, де технологія й педагогіка розглядаються як одне ціле, що дистанційний формат викладання іноземних мов тісно переплітається з розвитком суспільних та економічних відносин в європейських країнах.

Наголошується на важливості й необхідності цілеспрямованого здійснення наукового, порівняльно-педагогічного аналізу європейського досвіду щодо організації викладання іноземних мов дистанційною технологією навчання.

Література:

1. Десятов Т. М. Тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи (друга половина ХХ століття) : монографія. Київ : Арт Ек, 2005. 335 с.
2. Дяченко Л., Постригач Н. Особливості професійного розвитку вчителів в країнах ЄС : метод. рекомендації. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2016. 134 с.
3. Кремень В. Г. Яку людину має готувати освіта: на чому слід зосередити увагу, модернізуючи освітню діяльність. Директор школи, ліцею, гімназії. Київ, 2006. №5. С. 4-7.
4. Borzenko O. P. Features of professional development of foreign language teacher in the system of higher pedagogical education. Modern Tendencies in the Pedagogical Science of Ukraine and Israel: the way to integration. Israel : Ariel, 2018. Issue № 9. P. 23-29.
5. Holmberg B. Distance Education: A Survey and Bibliography. London : Kogan Page Nichols Publishing Co, 1977. 167 p.

Воробйова В. С.

Використання сучасних комунікативних методик у викладанні іноземної мови для студентів технічних спеціальностей у ХНАДУ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

У сучасному світі усе швидко змінюється. Змінюються й методики вивчення іноземних мов. Все більше центрів освіти використовують у своїй роботі відеоматеріали, мультимедіа, рольові гри. Вважається, що вивчення мови буде ефективним лише за умови, що людина отримує задоволення від самого процесу, а не мотивує себе лише тим, що вивчення мови є необхідністю. Основною метою вивчення іноземної мови є не тільки

формування та розвиток комунікативної культури людей, які вивчають мову, а й їх навчання практичному оволодінню іноземною мовою. Зараз викладання іноземних мов стало більш прикладним, у той час як раніше воно носило більш теоретичний характер. Раніше пріоритет надавався класичній або, як її інакше називають – фундаментальній методиці викладання іноземній мові. Задачі, які використовуються у цій методиці досить однообразні – читання тексту, переклад та вправи за текстом. При вивченні тем реалізується тільки одна функція мови – інформативна. В основі класичного підходу лежить розуміння мови як реального та повноцінного засобу комунікації, а значить усі мовні компоненти – усну та письмову мову, аудіювання та ін., необхідно розвивати у студентів планомірно та гармонійно. Такий комплексний підхід спрямований на те, щоб розвинути у учнів здібності розуміти та створювати мовлення, порівнювати дві мовні системи та вчити граматичні правила. Викладач, який використовує сучасні методики викладання іноземної мови повинен намагатися допомогти своїм студентам проявляти свою індивідуальність, розвивати незалежність мислення.

Протягом останніх десятиріч одним з найбільш популярних підходів до вивчення іноземних мов у світовому досвіді, є комунікативна методика. Розглянемо більш детально, що таке комунікативна методика.

Комунікативне викладання мови або Комунікативний підхід (від англійської *communicate*) – інтерактивний метод вивчення іноземних мов, метою якого є оволодіння навичками розмовної мови та сприйняттям її на слух. На відміну від традиційних методів, які надають перевагу граматичній компетенції, комунікативний підхід спрямований на формування комунікативної компетенції, тому спілкування є водночас як кінцевою метою вивчення мови, так і засобом її досягнення.

Суть комунікативного викладання полягає в тому, що учасники групи зосереджуються власне на живому спілкуванні. За допомогою

різноманітних розмовних практик (англійською oral activities) вони постійно взаємодіють між собою та викладачем, навчаючись висловлювати свої думки та розуміти співрозмовника. При цьому викладач водночас повинен бути як рівноправним членом групи, так і її лідером, який скеровує процес навчання у правильне русло.

Основною метою комунікативного підходу є формування комунікативної компетенції в тих, хто вивчає іноземну мову.[1]

Комунікативна компетенція включає в себе:

- відсутність мовного бар'єру та страху спілкування
 - вміння висловлювати свої думки без попередньої підготовки
 - здатність доносити будь-яку інформацію співрозмовнику, незважаючи на обмеженість лексичної чи граматичної бази
 - розуміння, яку саме мовленнєву конструкцію, коли і як необхідно вжити
 - здатність сприймати мову на слух та розуміти співбесідника, відрізняючи при цьому, наприклад, формальне мовлення від неформального
- Основні принципи на яких базується комунікативний підхід
- Принцип мовленнєвої спрямованості: навчання спрямовується власне на спілкування, яке можливе лише за умови постійного практичного використання мови в ситуаціях, наближених до реальних.
 - Принцип інтерактивності: навчання відбувається в групах у постійній взаємодії між учасниками, що спонукає їх до спілкування, породжує конкуренцію та підвищує мотивацію до успішного оволодіння іноземною мовою.
 - Принцип індивідуалізації: кожна людина має свої індивідуальні особливості, які можуть впливати на її комунікативні навички й успішність оволодіння іноземною мовою. Ці особливості мають бути враховані в процесі навчання.

- Принцип функціональності: граматичні конструкції та мовленнєві засоби подаються насамперед з точки зору їх практичного використання в мові.
- Принцип контекстуальної обумовленості (ситуативності): застосування мовленнєвих засобів відбуваються ситуативно, в межах певного контексту, що дозволяє зрозуміти або здогадатись значення невідомого слова або ж цілої фрази.
- Принцип новизни: формування нових мовленнєвих навичок (напр., правильне вживання граматичної конструкції, перефразовування, комбінування і т. д.) відбувається за допомогою вже набутих знань та умінь.[2]

Засоби реалізації комунікативного викладання

Найпоширенішими засобами реалізації комунікативного викладання іноземних мов є постійні розмовні практики (англійською *oral activities*) на заняттях у вигляді інтерактивних вправ, таких як:

- дискусії: групові обговорення актуальних повсякденних тем та реальних проблемних ситуацій, які зацікавлюють слухачів, спонукають їх до обговорень та пошуку компромісних рішень
- драматизація або імітаційно-рольові ігри: імітація та обігрування різноманітних ситуацій, що максимально наближені до реального життя, в яких учасники виконують соціальні ролі відповідно до імітованих ситуацій. Наприклад: на шопінгу (продавець/покупець), в банку (оператор/клієнт), на прийомі в лікаря (лікар/хворий), на митниці (митник/пасажир), під час розслідування злочину (полісмен/свідок/підозрюваний) та ін.
- монологи: описання, спогади, розповіді, доповіді та ін.
- діалоги або полілоги: інтерв'ю, робота в парах або командах
- командні ігри та конкурси, які породжують конкуренцію та мобілізують учасників: "Хто Я?", "Так/Ні-запитання", "Зіпсований телефон", відгадування кросвордів, квестів та загадок і т. п.

- настільні ігри, які привчають думати мовою, що вивчається: карти, кості, лото, бінго, монополія та ін.

Одним із складних та досить суперечливих аспектів формування іномовної компетенції є питання про характер вправ та місці їх виконання. Орієнтація на сучасні цільові та змістовні аспекти навчання іноземній мові диктує необхідність прийняття, в якості основного критерія типології вправ, категорію «спілкування» та етапи його організації в учбовому процесі.

Наведемо приклади деяких комунікативних вправ, які використовуються на заняттях з іноземної(англійської) мови.

Приклади комунікативних вправ на тему PAST SIMPLE:

1) Повторіть за викладачем:

4. I went to bed at 10 o'clock yesterday.

5. My brother washed his face at a quarter past seven.

6. We didn't have rest yesterday.

7. My brother didn't drink coffee when he was a child.

8. My mother always takes a bus to get to work, but yesterday she didn't take a bus, she walked to her office.

2) Утворить власне речення. (тобто, викладач дає модель речення, а студенти утворюють власні):

9. I came home at 6pm yesterday.

10. Last year I was 35.

11. When I was a child, I was afraid of dogs.

12. I was at my Chinese class at 3pm yesterday.

13. I went home at 4 pm yesterday.

3) Приєднайтеся до думки («Я теж...» - "I also....")

E.g: I came home at 6pm yesterday. – I also came home at 6pm yesterday.

I went to the gym last Saturday. – I also went to the gym last Saturday.

4) Перефразуйте речення (Скажіть про себе):

E.g: I came home at 6pm yesterday ("And I came home at 7pm yesterday")

I went to a restaurant on Saturday (“And I went to a supermarket on Saturday”).

5) Закінчіть речення/Finish the sentence:

14. We watched.....

15. I went to

16. I went to sleep at

17. Last week we were at

18. I was at.....

6) Дайте відповіді на запитання:

1) Where did you go on holidays last year?

2) What time did you go to sleep last night?

3) What year did you finish school?

Джерело: Власні методичні розробки

Після впровадження комунікативної методики, та комунікативних вправ, приклади яких були наведені вище, на практичних заняттях з англійської мови зі студентами технічних спеціальностей, у студентів значно покращилась розмовна англійська мова, розширився словниковий запас.

Література:

1. Комунікативне викладання мови [Електронний ресурс] // Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

2. Вдовін В. В. Комунікативний підхід як оптимальний засіб вивчення іноземної мови у ВНЗ [Електронний ресурс] / В. В. Вдовін // Видавництво Національного університету "Львівська політехніка" – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/3bf51850-1878-40ba-8f95-284d9f86fe44/content>.

Іванова І. Л.

Якісний розвиток мовленнєвих навичок та вмінь аутентичного аудіювання

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

Сучасний рівень міжкультурної взаємодії передбачає наявність у людини якомога більшого спектру іншомовних компетентностей, серед яких аудитивна має важливе значення. Для більшості тих, хто вивчає іноземну мову, саме аудіювання є найскладнішим рецептивним видом мовленнєвої діяльності. Однак іншомовна комунікація неможлива без аудіювання. Людина отримує значну частку інформації через слуховий канал, тому розуміння на слух також пов'язане з певними суто особистими якостями, над якими необхідно працювати, щоб уникнути виникнення психологічного бар'єру. Таким чином, навчання аудіювання є актуальним питанням.

Аудитивна компетентність являє собою здатність сприймати та розуміти на слух іноземну мову, використовуючи набуті знання, аудитивні навички та вміння. У процесі навчання розвиток навичок на вмінь аудіювання відбувається постійно і включає в себе низку складових, від формування мовного слуху і здатності розпізнавати різні граматичні структури та лексичні одиниці до розуміння змісту тексту, критичного оцінювання прослуханого матеріалу та ймовірного прогнозування.

Розвиток навичок та вмінь аудіювання можливий лише за рахунок комплексного та системного підходу. Складно уявити аудіювання окремо від говоріння та навпаки, адже саме сукупність цих компетентностей забезпечує можливість комунікації іноземною мовою. Для того, щоб розвинути аудитивну компетентність необхідна регулярна практика. Навички та вміння розуміння іноземної мови на слух формуються як в процесі реального вербального спілкування, так і в процесі виконання

певних комунікативних завдань під час занять, коли викладач моделює ситуацію і створюються умови, щоб здобувачі вищої освіти могли висловлюватись.

Керуючись розглянутими науково-методичними літературними джерелами, можна виділити ряд причин виникнення труднощів, пов'язаних із навчанням аудіювання. Перша група причин має відношення до фонетики, лексики та граматики іноземної мови. Потрібно вчитись правильно вимовляти звуки, враховуючи їх артикуляційні характеристики та відтворювати правильну інтонацію і ритм. Граматичні труднощі обумовлені наявністю в іноземній мові певних граматичних конструкцій, яких немає в рідній мові, але адекватне сприйняття їх в тексті допомагає зрозуміти суть висловлювання. Тому знання граматики конче потрібне під час аудіювання. Що до лексики, методисти рекомендують обирати для навчального аудіювання тексти, в яких кількість незнайомих лексичних одиниць не перевищує 5%. Добре, коли у здобувача вищої освіти виникає мовна здогадка – вміння визначати значення слова за контекстом і розуміти зміст тексту взагалі, незважаючи на наявність незнайомих слів.

Ефективність навчання аудіювання залежить від зацікавленості у розумінні прослуханого. Власний досвід свідчить про те, що здобувачі вищої освіти краще розуміють більш складну, але змістовну інформацію, яка є для них актуальною. Викладач повинен звертати увагу на обсяг запропонованого для аудіювання тексту. Час прослуховування має тривати три-чотири хвилини, тому що в іншому випадку здатність утримувати інформацію знижується.

З метою адаптації психіки здобувачів вищої освіти до природних умов комунікації, для розвитку навичок та вмінь аудіювання прослуховувати тексти доцільно максимум двічі, а краще тільки один раз, привчаючи студентів запам'ятовувати інформацію. Реальна ситуація спілкування майже завжди відбувається в атмосфері сторонніх звуків та шуму, фонових розмов

інших людей, що ускладнює процес сприйняття на слух, тому аудіоматеріали повинні бути максимально наближені до життя, враховуючи всі ці труднощі.

Процес аудіювання ускладнюють дикція, тембр, особливості артикуляції, а також стать і вік того, хто говорить. Правильний темп текстових повідомлень сприяє швидкості і точності запам'ятовування інформації, підвищення чи зниження темпу веде до різкого падіння рівня розуміння, тому що пригнічується емоційний стан реципієнта, який впливає на увагу, якість сприйняття та інтерпретацію прослуханого.

Онлайн-ресурси допомагають вирішенню проблеми, пов'язаної з покращенням якості навичок та вмінь аудіювання, пропонуючи аудіоматеріали з опорою на відеоролики, веб-сайти додають функції, що регулюють темп мовлення, розширюють діапазон тренувальних вправ, сприяють тому, щоб процес навчання був зручний і, головне, безперервний. Узагальнюючи вищевикладене, слід зазначити, що ефективний розвиток аудитивних навичок та вмінь здобувачів вищої освіти потребує врахування певних умов сприйняття інформації на слух та психологічних особливостей реципієнта поряд з послідовним подоланням труднощів, спираючись на знання та поступово набутий мовленнєвий досвід.

Література:

1. Бігич О.Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Іноземні мови. 2012 (70). № 2. С. 19–30.
2. Дячук Н. Особливості формування англомовної аудитивної компетентності старшокласників. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка 2017. № 4. С. 27–33
3. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства: підручник. Київ : Академія, 2009. 334 с.

4. Крапчатова Я.А. Методика організації само- і взаємоконтролю рівня сформованості англomовної компетенції в аудіюванні у майбутніх філологів : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2014. 266 с.

Ігнатська Н. В.

Основні підходи до викладання іноземної мови професійного спрямування

*ВСП « Харківський фаховий коледж інформаційних технологій
Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»», Харків*

Вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням має на меті – формування у студентів знань, навичок та вмінь професійно орієнтованої комунікації з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації» [1]. Вивчення іноземної мови за фахом – це процес формування та розвитку «іншомовних та професійних знань, інтеграція лінгвістичної та професійної компетенцій» [1]. Можна зробити висновок, що «суть професійно орієнтованого навчання іноземних мов полягає в його інтеграції зі спеціальними дисциплінами, тобто це – інтеграція навчальної дисципліни «Іноземна мова» в загальний курс професійної підготовки спеціаліста-нефілолога» [1]. Можемо сформулювати загальну мету вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням»: формування іншомовної професійно орієнтованої комунікативної компетентності, інтеграція іншомовного навчального матеріалу зі спеціальності, виховання культури міжособистісного спілкування, формування лінгвістичної та комунікативно-діяльної іншомовної компетентності у професійній сфері, поглиблення знань про будову іноземної мови, особливості функціонування певних мовних моделей та структур, для забезпечення ефективного

спілкування у професійному середовищі, формування у студентів уміння користуватись іноземною мовою як інструментом пізнання.

В навчальному процесі використовуються різні методи й засоби опанування навичками, необхідними для набуття комунікативної компетенції в сфері професійного спілкування іноземною мовою. Важливого значення набуває інтерактивний метод навчання, де студент є активним творцем процесу навчання, здатним до взаємодії та активного спілкування. Основним методом у сучасній методиці навчання іноземної мови є метод ситуативного навчання. Головною метою такого підходу є створення ситуацій, подібних до реальних, вирішення яких допомагає розвитку творчої, професійної та пізнавальної діяльності студентів. Пізнавальна діяльність студентів при цьому включатиме етапи пошуку, аналізу та вирішення проблеми. Акцент навчання переноситься не на оволодіння готовими знаннями, а на їх вироблення, співтворчість, обговорення. Для подолання проблеми, студенти залучають інші джерела інформації і свій особистий досвід [2].

Форми контролю та методи навчання, передбачені програмами, мають бути спрямованими на перевірку усіх видів мовленнєвої діяльності (читання, письма, говоріння та аудіювання), містити як усні, так і письмові завдання, тестові роботи, а також підготовку творчих проектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: лексичний матеріал (теоретичний матеріал із основних тем дисципліни та термінологічну лексику); граматичний матеріал (складне речення, типи підрядних речень, умовні речення, непряма мова, модальні дієслова, інфінітив, герундій, види дієприкметникових комплексів, граматичні структури, типові для усної й письмової професійно-орієнтованої комунікації); функціонально-стилістичні особливості текстів; правила ділового етикету та особливості міжкультурної комунікації; стилі професійного спілкування. По закінченню вивчення курсу студент повинен

вміти: брати участь в обговореннях, дебатах, бесідах з тем, пов'язаних із спеціальністю, наводити аргументи та відстоювати власну точку зору; презентувати іншомовну інформацію професійного характеру у вигляді переказу, доповіді, монологу; ефективно користуватися іноземною мовою у професійній діяльності; розуміти зміст аутентичних текстів професійно-орієнтованого характеру; здійснювати пошук інформації та аналіз даних, необхідних для вирішення умовно професійних завдань; сприймати на слух зміст навчальних аудіо матеріалів професійного спрямування; здійснювати ефективну професійну комунікацію з представниками інших культу.

Для удосконалення програм з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» необхідно залучити до їх розробки викладачів з профільних кафедр і узгодити з ними теми, які будуть актуальними, обов'язковими та цікавими для студентів як майбутніх спеціалістів обраної галузі знань. Така інтеграція навчального матеріалу сприятиме формуванню всіх складових професійної компетентності та дасть змогу більш якісно підготувати фахівця.

Визначивши тематику професійно-орієнтованих текстів та підібравши термінологічну лексику для засвоєння, слід створити комплекс лексико-граматичних вправ, пов'язаних зі змістом тексту, спрямований на вдосконалення фахового рівня студентів. Такі вправи враховують лексику та граматичні особливості, які зустрічаються в тексті і які потрібно опрацювати для того, щоб краще розуміти зміст тексту. Вправи супроводжуються чітко сформульованими завданнями, інструкціями та поясненнями, що полегшує їх виконання як в аудиторії, так і під час самостійної роботи вдома. Результативними є, наприклад, лексичні вправи, в яких студентам пропонується підібрати синоніми чи антоніми, поєднати слова англійською мовою з їхніми українськими еквівалентами і навпаки, утворити терміни за допомогою терміноелементів, пояснити значення термінів, вставити в речення пропущені слова, підібрати терміни до поданих

визначень. Систематичність цих вправ, а також послідовне наростання складності та повторюваності сприятиме свідомому засвоєнню термінологічної лексики та професійної фразеології. Різноманітні лексичні вправи допомагають закріпити й активізувати отримані знання. Поступове ускладнення завдань та їх варіація сприяють розвитку в студентів логічного мислення. Для подолання граматичних труднощів під час роботи з професійно-орієнтованими текстами та для формування у студентів відповідних навичок є граматичні вправи, що відповідають тематиці текстів. Ефективними є вправи, що містять схематичний теоретичний виклад граматичних явищ. Більшість граматичних вправ підручника містить лексику попередніх практичних занять, що дозволяє досягнути максимальної повторюваності. Пропонується виконувати вправи як письмово, так і усно, для того щоб залучати різні види пам'яті [3].

Формування професійної іншомовної комунікативної має бути орієнтованим на практичні потреби майбутніх фахівців. Володіння іноземною мовою професійного спрямування забезпечить можливість повноцінно працювати з закордонними інформаційними джерелами, знайомитися з новими світовими технологіями та тенденціями в певній галузі, встановлювати контакти з зарубіжними партнерами в процесі професійної діяльності, сприятиме входженню у світове професійне співтовариство та забезпечить успішне функціонування в ньому.

Література:

1. «Іноземна мова за професійним спрямуванням» як інтегрована навчальна дисципліна в оволодінні іншомовною компетенцією з фаху / О. Л. Малиновська, С. Р. Масон // Науковий вісник НЛТУ України. – 2017. – Вип. 27(5). – С. 175-178

2. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування / Вадаська С.В. // Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. – Київ, 2013. – С. 37-46

3. Цебрук І.Ф., Косило Н.В., Семотюк О.В. Специфіка підбору професійно-орієнтованого тексту та створення комплексу лексико-граматичних вправ при навчанні іноземної мови студентів медичних ВНЗ. Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції Д.: Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2012. Т.2. С.93-98.

Ігнатюк О. А., Поліщук Д.В.

Особливості формування професійно-педагогічної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти третього рівня підготовки при викладанні педагогічних дисциплін українською мовою як іноземною

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків

Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти на період до 2030 року [1] наголошується на важливості підвищення якості підготовки іноземних фахівців у ЗВО України відповідно до змісту укладених міжурядових і міжвідомчих угод про співробітництво з іноземними державами в галузі освіти та науки. Стратегічною метою розвитку професійної освіти сьогодні [2] є забезпечення найбільш повного задоволення потреб країни у висококваліфікованих фахівцях, створення механізму узгодження актуальних потреб науки й виробництва та можливостей професійної підготовки майбутніх фахівців різних напрямів і

спеціальностей (фахівців системи «людина-людина», «людина -техніка» тощо).

Важливо відзначити, що в останнє десятиріччя у вітчизняних ЗВО (технічних, педагогічних, медичних тощо) значно зросла кількість іноземних студентів та аспірантів. Цей висновок ґрунтується також на 70-річному досвіді підготовки фахівців в НТУ «ХПІ» для країн Європи, Азії, Африки, Близького Сходу, Латинської Америки та інших [3, 6].

При цьому якість професійної підготовки іноземців значною мірою залежить від їх готовності до навчання і реалізації своїх потенційних можливостей, розвитку і реалізації особистісно-професійного потенціалу, від змістовного наповнення структурних компонентів готовності до особистісно-професійного розвитку і самовдосконалення: мотиваційно-цільового, емоційно-ціннісного, когнітивно-дієвого, особистісно-творчого [4].

Зміст професійної компетентності викладача будь якої спеціальності визначається кваліфікаційною характеристикою. Вона являє собою нормативну модель компетентності педагога, відображаючи науково обґрунтований склад професійних знань, умінь і навичок. Тож, додержуємося думки, що професійна компетентність педагога виражає єдність його теоретичної й практичної готовності в структурі особистості й характеризує його професіоналізм [1,2].

Теоретичні положення формування готовності до педагогічної діяльності у майбутніх викладачів вищої школи висвітлено у працях А. Алексюка, В. Гриньової, О.Гури, І. Зязюна, М. Євтуха, В. Лозової, О. Романовського, І. Прокопенка, С. Сисоєвої, А. Сущенко, Т. Сущенко, О. Сухомлинської та іншими [3,4, 5 та ін.]. Не дивлячись на значний інтерес науковців до цієї проблеми у процесі підготовки майбутніх фахівців, це питання потребує подальшого вивчення у контексті підготовки викладачів вищої технічної школи з числа аспірантів технічних університетів, які не

мають базової вищої педагогічної освіти, і набувають знань з педагогічної діяльності під час навчання в аспірантурі та в подальшій викладацькій діяльності на кафедрах університету за обраним фахом. У тому числі це стосується аспірантів-іноземців [5,7].

Метою роботи вбачаємо в розкритті особливостей формування професійно-педагогічної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти третього рівнів підготовки при викладанні педагогічних дисциплін українською мовою як іноземною.

Теорія і практика підготовки фахівців у вищій школі, педагогічний досвід власний і колег, дозволяє відзначити, що іноземці у більшості випадках навчаються в академічних групах відповідно до рівня підготовки разом з українськими аспірантами, а тому їхня життєдіяльність підкоряється загальному для конкретного вищу режиму організації освітнього процесу, із можливістю побудови індивідуальної траєкторії підготовки за ОНП (3 рівень підготовки). Це дає змогу широко впроваджувати різні технології, методи та засоби організації освітнього процесу.

В освітніх програмах підготовки здобувачів освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» 1 року підготовки у ЗВО уведене вивчення дисциплін педагогічного блоку (вибіркова частина): “Основи педагогіки вищої школи”, “Професійна культура педагога”, “Риторика”, “Методологія і логіка науково-педагогічної діяльності у вищій технічній школі”. Викладання означених дисциплін відбувалось на підставі запровадження компетентісного підходу, що передбачало максимальне наближення процесу підготовки до реалій майбутньої діяльності викладача, не лише формування цілісного уявлення про майбутню професію, спрямування погляду на майбутнє, але й формування здатності у аспіранта аналізувати, прогнозувати й проектувати траєкторії професійного зростання суб’єктів освітнього процесу [3,7].

Організація освітнього процесу іноземних здобувачів має свою специфіку. Цей факт пояснюється тим, що перед іноземцями після вступу до українських вишів постає ціла низка серйозних проблем (побутових, харчових, кліматичних, безпекових, освітніх, психологічних, комунікативних, соціокультурних тощо), які негативно впливають на їхній фізичний і психічний стан, а також на проходження професійної підготовки. При цьому вираження цих проблем у конкретного здобувача залежить від його психологічних особливостей, від країни походження й етнічної належності, що значною мірою зумовлює ступінь відмінностей між звичними для молодшої людини умовами життєдіяльності й тими умовами, у які вона потрапляє після вступу до українського вишу [3, 5, 6].

Спираючись на концепцію компетентісного підходу у навчанні дисциплін педагогічного блоку, передбачено гармонійне поєднання різних форм роботи: лекційної, практичної, самостійної, різновидів консультацій, співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, мікрогрупове навчання в співпраці). Завдяки їх впровадженню зростає роль діалогічної взаємодії, де студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами. Саме така організація занять сприяє ефективному засвоєнню аспірантами змістовного компонента майбутньої педагогічної діяльності [3, 5, 7].

Організація практичних і семінарських занять передбачає взаємодію та активне спілкування рівноправних учасників (семінар-круглий стіл, семінар-дискусія, семінар-дослідження, робота у командах за типом брейн-рингу тощо), де аспіранти, іноземці у тому числі набувають досвіду колективної командної роботи, розвивають особистісний потенціал, відповідальність за результати співпраці, комунікативні, організаторські, лідерські якості, виступають у ролі доповідачів і опонентів, ставлять та вирішують (творчі, пошукові, проектувальні) проблеми, тренуються у публічному виступі, презентації, доведенні та відстоюванні правильності власної позиції тощо.

У зв'язку з цим у процесі фахової підготовки майбутніх фахівців значного підвищується роль умов і новітніх технологій, які дають змогу здобувачам вищої освіти різних рівнів підготовки системно розвивати свої професійні якості та властивості відповідно до динамічних змінюваних вимог із боку суспільства.

Зупинимося на розкритті найбільш доцільних умов, які сприяють формуванню професійно-педагогічної компетентності, готовності до майбутньої педагогічної діяльності іноземних здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня підготовки у процесі викладання педагогічних дисциплін українською мовою як іноземною у період 2020-2023 рр в умовах нашого технічного університету.

Такими умовами під час дослідження визначено такі: по-перше, активна участь аспірантів-іноземців у процесі обговорення, неформальних дискусіях у командах(міні групі), під час прийняття рішень; по-друге, організація спільної діяльності на кожному етапі навчання (особливо на початковому), яка поступово перетворюється на самостійну, спрямовану на вирішення проблемних ситуацій; по-третє, створення партнерських відносин взаємодії, що ґрунтуються на співробітництві, відкритості, довірі, особистій участі, підтримці; по-четверте, забезпечення умов необхідного консультування (надання викладачем консультацій та додаткових завдань аспірантам, які бажають знати більше); по-п'яте, забезпечення систематичного контролю знань аспірантів-іноземців, як додаткового мотиватору навчання; по-шосте, запровадження індивідуального підходу до аспіранта-іноземця та створення «ситуацій успіху», ефекту новизни, ефекти змін, ефекту гри.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Результати дослідження довели, що запровадження компетентісного підходу при викладанні педагогічних дисциплін українською як іноземною аспірантам-іноземцям технічного вищу сприяло набуттю ними відповідних

результатів навчання та сформованності професійно-педагогічної компетентності, достатнього рівнів готовності до педагогічної діяльності у вищі. Подальші розвитки плануємо проводити у напрямі визначення можливості і запровадження мобільного навчання у площині означеної проблеми.

Література:

1. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект). [Електронний ресурс]. Доступно: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf. Дата звернення: листопад, 12, 2023.
2. Верховна Рада України. Закон України Про вищу освіту (документ 1556-VII, зі змінами). [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. Дата звернення: листопад, 12, 2023.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Професійна культура педагога: навч.-метод. посіб. /О.С. Пономарьов, О.Г. Романовський, О.А. Ігнатюк, М.П. Згурська. Харків:НТУ «ХП», 2011. 198 с.
5. Розвиток лідерського потенціалу національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти: монографія/ за ред. О. Г. Романовського та О. С. Пономарьова. Харків: ФОП Мезіна В.В., 2017. 292 с.
6. Сладких І. А. Формування готовності студентів-іноземців груп довузівської підготовки до навчання у вищих технічних навчальних закладах. Автореферат дис. здобуття наук. ступеня к.пед.н. зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2014. 20 с.

7. Ігнатюк О.А. Компетентнісний підхід в організації підготовки здобувачів освітньо-наукового рівня «доктор філософії» усіх спеціальностей технічного університету до педагогічної діяльності. Компетентнісний підхід в освіті та професійній діяльності: Всеукраїнська наук.-прак. конф.: 14-20 квітня 2018 р.: матеріали. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. С. 74-76.

Кінащук А. В.

Теорія та практика перекладу: досвід викладання за кордоном

Національний університет водного господарства та природокористування, Рівне

На сучасному етапі лінгвістичного й економічного поступу суспільства дедалі частіш у поле зору науковців потрапляє питання про актуальність поняття перекладу, а надто в умовах глобалізації та прогресивного розвитку інформаційних технологій. У своїх розвідках дослідники намагаються визначити важливість застосування штучного інтелекту у процесі викладання перекладу у закладах вищої освіти (Ю.Ванг), виокремити найбільш помічні методи перекладу спеціалізованих текстів, спеціальної дидактики наголошуючи на лінгвістичних компетенціях та теоретичній підготовці у процесі викладання перекладу (Т.Полякова, В.Самаріна), схарактеризувати доцільність використання перекладу у процесі вивчення іноземної мови у хорватських закладах вищої освіти (І.Барік), окреслити інституційний характер викладання перекладознавства у його кореляції із теорією та педагогічною практикою в Іспанії (М.Перез) та ін. Названі напрацювання авторів засвідчують неабияку актуальність досліджень на предмет вивчення особливостей викладання теорії та практики перекладу у закордонних закладах вищої освіти.

Мета розвідки – схарактеризувати дисципліну «Теорія та практика перекладу» в аспекті зарубіжного досвіду викладання.

Освітній досвід різних країн засвідчує доцільність тих чи тих підходів у викладанні перекладу залежно від умов, у яких вони задіяні та аудиторії, яка буде з ними працювати. До прикладу, Ю.Лю у своїх напрацюваннях наголошує на ефективності конструктивізму у процесі викладання перекладу в аспекті використання максимальної кількості практичних завдань, за допомогою яких здобувач освіти покращує свої перекладацькі здібності замість прослуховування лекційного матеріалу напередодні. Крім того, у китайських закладах вищої освіти ефективними є позааудиторна робота з текстами класичних статей, різні способи похвали, позитивного оцінювання, а також використання індивідуального досвіду, коли студенти навіть за умов відсутності теоретичних знань здатні працювати з мовами оригіналу та перекладу залежно від набутого практичного досвіду. При цьому Ю.Лю наголошує на важливості порівняння різних версій перекладу одного й того ж тексту: як відомими перекладачами, так і самими студентами, які зрештою і мають проаналізувати, оцінити, порівняти та унаслідувати кращу практику перекладу за наведеними стилями класиків або ж почати формувати власну [3].

До питання викладання перекладу звертаються і в університетах Саудівської Аравії (А.Мубарак), де за результатами опитування було визначено доцільність започаткування викладання курсу культури країни, мова якої вивчається, паралельно із теорією та практикою перекладу, позаяк вивчення тонкощів перекладу (культурного декодування) без повної мовної та культурної картин світу видається меншовартісним [5]. Ба більше, Р.Белл наголошує на важливості виконання таких вимог у процесі викладання перекладу, як-от: автентичність матеріалів для дискусійних завдань, де студенти мають змогу колективно, а від цього і більш критично підійти до аналізу дібраних відповідників під час перекладу тих чи тих лексичних

одиниць; тренування умінь перекладати упродовж тривалого проміжку часу та зосередження на формальних характеристиках мови будучи здібними підібрати декілька варіантів перекладу одного й того повідомлення із виокремленням найбільш унікального за стилем; обов'язковість навчальної практики [1]. До цього варто додати і обов'язкові умови ефективного навчання перекладу за С.Франком: інтерактивні високі очікування; підтримка активного навчання; наявність оцінювання та швидкого зворотного зв'язку [2].

Як стверджує М.Петро, в албанських закладах вищої освіти вимоги до підготовки фахівця у галузі перекладу охоплюють, крім названих вище, ще й такі: обов'язкове чергування перекладацької практики та теоретичних курсів з метою розвитку навичок перекладу та критичної компетентності; дібрані тексти повністю повинні відповідати рівневі знання мови кожного студента; ознайомлення із порівняльним перекладом; подолання викладачами особистих упереджень у процесі формування культурної свідомості перекладачів. Україй важливим є спочатку практичний і тільки вже опісля теоретичний підхід у процесі формування перекладацьких навичок: студенти виконують вправи з перекладу, після чого викладач роз'яснює теоретичну частину на прикладі вже виконаних вправ та на предмет пошуку помилок самими ж студентами в роботах один одного. Албанська практика викладання перекладу демонструє ефективність формування ґрунтовних навичок фахівця шляхом включення до підсумкового тесту після завершення курсу не лише письмової частини із завданням теоретичного та практичного характеру, а й усної, де є змога проаналізувати навички синхронного та послідовного перекладів. Досвід викладачів Албанії переконує, що відсутність міцної основи письма рідною мовою спричиняє відставання у вивченні основ перекладознавства будь-якою іншою мовою [6].

Особливості викладання перекладу у закладах вищої освіти в Іраку аналізує М.Мохамед, який стверджує, що варто звертати увагу не лише на об'єктивну (теоретичну) частину викладання, а й на суб'єктивну, де йдеться про інтуїтивний добір студентами найбільш еквівалентного варіанту у мові перекладу. Сам же теоретичний блок представлений підручниками тих авторів, які є громадянами Іраку. Крім того, процес перевірки виконаних завдань повинен супроводжуватися спеціальними запитаннями, які ставить викладач з метою стимулювання студентів до самостійного оцінювання власної роботи на предмет пошуку граматичних та лексичних неточностей [4].

Таким чином, досвід викладання теорії та практики перекладу у китайських, албанських, іракських закладах вищої освіти та університетах Саудівської Аравії засвідчує обов'язковість залучення автентичних матеріалів, індивідуального підходу до кожного здобувача освіти, допоміжних курсів для формування суміжних знань культури народу, мова якого вивчається, та удосконалення знань рідної мови як основи для формування подальших професійних навичок у галузі перекладу. Перспективи подальших розвідок вбачаємо і більш детальному аналізі європейського досвіду викладання теорії та практики перекладу у закладах вищої освіти у зіставному аспекті.

Література:

1. Bell R. Translation and translating: Theory and practice. Taylor & Francis. 1991. 278 p.
2. Frank C. Teaching and Learning Theory: Who Needs It? College Quarterly. 2005. Volume 8(2), No. 2. Pp.134-158.
3. Liu Y. How to improve the teaching of translation: a constructivist perspective. Advances in Social Science, Education and Humanities Research. Volume 180. 2018. Pp. 129-131.

4. Mohammed M. Teaching translation at the university level with reference to the Department of English, College of Languages, University of Baghdad: Difficulties and Remedies. Arab World English Journal. Volume 3, No. 4. 2019. Pp. 98-106.

5. Mubarak A. Exploring the Problems of Teaching Translation Theories and Practice at Saudi Universities: A Case Study of Jazan University in Saudi Arabia. English Linguistics Research. Vol. 6, No.1. 2017. Pp. 87-98.

6. Petro M. Issues in Teaching Translation. Mediterranean Journal of Social Sciences. Volume 3 (7). 2012. Pp. 89-92.

Краснопьоров П.В.

**Специфіка викладання іноземних мов у технічних вищих навчальних
закладах міста Харкова**

*Інститут Цивільної Авіації, Харківський Національний Університет
Повітряних Сил ім.І.Кожедуба, Харків*

Інновації в освіті полягають у створенні, упровадженні та поширенні новітніх ідей, підходів, прийомів і методів, технологій, які спрямовані на оновлення, модернізацію, трансформацію навчального процесу відповідно до вимог часу. Інформаційні технології стають невіддільним інструментом у сучасному процесі викладання та одним зі складників інноваційного підходу навчання студентів ЗВО загалом й іноземних мов зокрема.

Основними завданнями для викладача навчальних дисциплін «Іноземна мова» та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» є такі: забезпечення належного рівня підготовки студентів з іноземної мови відповідно до вимог державного освітнього стандарту; виховання та розвиток студентів засобами іноземної мови за допомогою наукової та організаційно-методичної роботи.

Під час викладання в технічному ЗВО виникають такі проблеми, як низька мотивація й інтелектуальна пасивність студентів в оволодінні іноземною мовою. Це може бути спричинено технічним складом мислення студентів і невисоким базовим рівнем знання іноземних мов на момент вступу до університету. До того ж увага студентів зосереджена на профільних предметах, а іноземну мову вважають менш важливою дисципліною, яка не пов'язана з їхньою майбутньою професійною діяльністю.

Отже, у навчальному процесі вагому роль відіграє мотивація. За визначенням С. Гончаренка, мотивація – це «система мотивів, або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки. Одна й та сама діяльність може здійснюватись із різних мотивів. Завдання педагога – виховання правильної мотивації» [1, с. 217].

Актуальним сьогодні є питання з'ясування зацікавленості процесом вивчення іноземної мови студентами. Традиційне навчання спрощує здатність студентів досягнути іноземну мову, перешкоджає їхньому розумінню структури та функції мови, робить їх пасивними одержувачами знань.

Є кілька видів мотивації стосовно іноземної мови. Це може бути широка соціальна мотивація, пов'язана з почуттям громадянського обов'язку перед країною та рідними, з уявленням про навчання як шлях до здійснення свого призначення в житті. Другий різновид зовнішньої мотивації – вузькоособистісна – визначає ставлення до оволодіння іноземною мовою як способу самоствердження, а інколи як шлях до особистого благополуччя, отримання кращої роботи. Для підтримання мотивації викладачу необхідно чітко бачити можливі джерела мотивації: 1) усвідомлення й прийняття студентами соціальної необхідності вивчення іноземної мови; 2) формування в студентів особистісних потреб вивчення

іноземної мови. Мотивація визначає продуктивність навчальної діяльності та є її органічним складником [2].

Максимально стислий курс іноземної мови в технічних вищих навчальних закладах вносить свої корективи в програму, висуваючи проблему інтенсифікації навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. Викладачі змушені враховувати недостатній рівень знань і вмінь, з якими випускники середніх шкіл приходять до ВНЗ, та розв'язувати завдання щодо навчання студентів із різним рівнем іншомовної підготовки в обмежений час.

Методологічною основою оптимізації системи професійної іншомовної підготовки в технічних університетах виступає діалектичний системно-діяльнісний підхід до оцінки цілей навчання іноземної мови.

Теоретичний аналіз наукових джерел та емпіричний досвід підготовки майбутніх фахівців технічних спеціальностей дозволили виявити низку суперечностей:

- між існуючою системою професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців у технічних університетах та завданнями, що висунуті до навчання іноземних мов на сучасному етапі розвитку суспільства;
- між вимогами з боку роботодавців до професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців та недостатнім рівнем її сформованості у випускників технічних університетів;
- між досвідом вітчизняної методичної школи та відсутністю чіткої концепції моделювання професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців в освітній практиці технічного університету, що дозволяє ефективно використовувати цей досвід.

Усунення виявлених суперечностей можливе за впровадження системного підходу до формування професійної іншомовної підготовки студентів технічних спеціальностей. [3, с.75-76]

УМОВИ ІНСТИТУТУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Специфіка Інституту Цивільної Авіації полягає в тому, що:

По-перше, студенти навчаються на спеціальностях які в основному мають відношення до цивільної авіації: «Льотна Експлуатація Повітряного Транспорту», «Ремонт та обслуговування повітряних суден», «Авіоніка». Тому навчання іноземній (англійській) мові в умовах нашого навчального закладу повинно мати на меті навчання лексиці авіаційного спрямування. З цієї метою викладачами нашого Інституту був розроблений методичний посібник «Практикум з англійської мови для студентів авіаційних спеціальностей».

По-друге, навчання комунікативній методиці повинно також мати на меті навчити студентів розмовній англійській мові, щоб студенти, які обрали професію пілота цивільної авіації могли застосовувати свої знання з англійської мови під час своїх переговорів при керуванні повітряним судном.

Різний рівень підготовки студентів. До спеціальностей авіаційного спрямування поступають на навчання студенти з дуже різним рівнем підготовки, у тому числі з англійської мови. Якщо, студенти які навчалися у школах у великих містах України або інших країн СНД (Узбекистан, Азербайджан), то багато студентів, які навчалися у школах у малих містах або у сільській місцевості, дуже часто мають низький рівень знань. Тобто викладачам англійської мови потрібно мати справу з цілком різнорівневими студентами. З метою більш якісного навчання, як правило групи студентів поділяють за рівнем мовної підготовки (більш «просунуті», та студенти «початкового» рівня), якщо це дозволяє загальна кількість студентів у групі. Гірше, коли група невеликого розміру (3-4-5 студентів), та поділити студентів на «слабку» та «сильну» групи не уявляється можливим.

Навчання англійської мови розбите на кілька дисциплін: «Англійська мова для повсякденного спілкування» (1-2 курс навчання), «Авіаційна англійська мова» (3 курс навчання), «Фразеологія радіопереговорів в

повітряному просторі» (4 курс). Оскільки англійська мова (як іноземна) не є «загальною», «допоміжною» дисципліною для спеціальності «Льотна експлуатація авіаційного транспорту» - на вивчення цієї дисципліни все ще виділено недостатньо велика кількість академічних годин (в цілому близько 200).

З урахуванням всіх вищеописаних проблем, ми вважаємо, що з метою підвищення рівня мовної підготовки студентів, що надходять в наш інститут на авіаційні спеціальності, бажано організувати підготовчі курси з англійської мови. А також організувати додаткові заняття (2 або 4 академічні години на тиждень) спеціально для найбільш «відстаючих» студентів, з найбільш слабким рівнем підготовки. Крім цього, викладачі англійської мови рекомендували керівництву нашого інституту ввести вступне тестування за рівнем знань з англійської мови для абітурієнтів, які вступають на наше відділення.

Література:

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
2. Шпакова Н. Формування мотивів вивчення іноземної мови і позитивного ставлення до предмета у студентів вищих навчальних закладів. Особистість у єдиному освітньому просторі. Конференція 2: Освіта й особистість: нові підходи, сучасна дидактика, інноваційні технології : мат-ли V Міжнар. форуму, м. Запоріжжя, 7–18 квітня 2014 р. 2014. Вип. 2 (16). URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp161/shpakova_n.g.pdf (дата звернення: 22.11.2022)
3. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Р. О. Гришкова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 220 с.

Крутько Т. В.

**Засоби реалізації експресивності у рекламних текстах (на матеріалі
реклами футбольного клубу)**

*Національний університет водного господарства та
природокористування, м. Рівне, Україна*

Одним з найпопулярніших способів просування футбольного клубу є цифровий маркетинг, який включає в себе такі інструменти як офіційні веб-сайти, соціальні медіа, блоги, YouTube, мобільні технології та додатки. Загалом футбольні клуби широко використовують цифрові інструменти задля просування свого бренду на нові ринки.

У цьому сенсі особливе зацікавлення викликає реклама клубу, власником якого є зіркова особистість. У нашому дослідженні увагу зосереджуємо на рекламі валійського футбольного клубу AFC Wrexham, співвласником якого є голівудський актор Раян Рейнольдс, відомий своїм непересічним почуттям гумору, дотепністю, креативністю та неординарністю мислення.

Матеріалом дослідження слугувала реклама AFC Wrexham 2019-2023 рр., розміщена на приватній Facebook сторінці Раяна Рейнольдса.

Просування за допомогою соціальних мереж має ряд переваг, серед яких чи не найважливішою є оперативність подачі інформації, яку надає мережа Інтернет. Окрім того, соціальні мережі розширюють звичні функції інформування вболівальників, які мають змогу отримати дещо інший досвід споживання інформації, що дозволяє клубу істотно підвищити ефективність власних маркетингових заходів і всієї системи продажів в цілому.

Аналіз емпіричного матеріалу засвідчує, що задля стимулювання асоціативно-емоційних реакцій адресата у рекламних повідомленнях використовують різнорівневі експресивні засоби, зокрема паронімічну атракцію (Mathews, 2014) – підпорядковане висуванню зіставлення в

мовленнєвому ланцюжку формально подібних мовних елементів, яке стає чинником виникнення амбівалентності, що стає «згущеним» змістовим концентратом тексту.

У повідомленні (1) Hope everyone's holiday is wrestful and wrelaxing. youtube/Cs4IJlSTmWg (1) спостерігаємо використання візуально увиразнених лінгвоодиниць restful, relaxing. Зумисне порушення орфографічних норм має на меті зближення у написанні лексем з назвою валійського футбольного клубу Wrexham. Таким чином, паронімічна атракція служить засобом візуального увиразнення повідомлення, стимулює зорову увагу, створює додаткові семантичні зв'язки, що стає пусковим механізмом до асоціативного переосмислення одиниць та залучає у семантичне поле повідомлення позатекстову інформацію загальновідомого характеру.

Окрім графічних експресивних засобів, вважаємо доцільним зосередити увагу й на застосуванні в рекламних текстах фонетичних прийомів, зокрема анафоричної алітерації: (2) The Team. The Town. The Torture. #WelcomeToWrexham (1). Синтаксичний паралелізм, поєднаний з анафоричним повтором створює ритм, що полегшує сприйняття інформації та сприяє її запам'ятовуванню.

Важливим композиційним прийомом, який широко застосовується у рекламних текстах, є протиставлення, яке реалізує принцип бінарності. Бінарні опозиції відображають схильність людини до структурування елементів навколишнього світу за принципом парності. Саме тому бінарні структури, які є легшими для сприйняття логічно і психологічно, прагматично спрямовані і мають виразний експресивний потенціал.

Протиставлення, зафіксовані у вибірці, здійснюються головним чином на основі антонімічних опозицій (узуальних чи okazіональних), виражених прикметниками: (3) Brand new sponsor, same team culture. Welcome @Stokcoldbrew @Wrexham_AFC's newest sponsor of the world's

oldest international football stadium. Прикметники brand new/same, newest/oldest реалізують аксіологічні опозиції „новий/звичний”, „новий/старий”. Ці антонімічні протиставлення є засобами формування антитези – риторичної фігури, що полягає у зумисне підкресленому зіставленні двох протилежних, але пов’язаних між собою понять, явищ, речей, ідей та образів для підсилення вражень, для більшої переконливості.

Ще одним засобом створення експресивності є використання у рекламних повідомленнях цитат, які викликають в адресата релевантні соціальні або культурні знання: (4) Is it true that amongst all the unimportant things in life, football is the most important? Sure. Wrexham AFC (1). Авторство цитати Amongst all the unimportant things in life, football is the most important приписують Іоанну Павлу II та італійському футбольному тренеру Арріго Саккі, що має викликати розгалужені ланцюжки асоціацій, пов’язаних із футболом; підсилити вплив на образну пам’ять та уяву адресата.

Проведений аналіз рекламних повідомлень футбольного клубу Wrexham AFC, розміщених у соціальних мережах, репрезентує високу частотність уживання різноманітних експресивних прийомів, покликаних увиразнити рекламні повідомлення, продемонструвати дотепність та винахідливість, створити позитивний настрій, атмосферу довіри та прихильності вболівальників.

Література

1. Mathews P. H. (2014). *The Concise Oxford Dictionary of Linguistics* (3 ed.). Oxford University Press.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. URL: <https://www.facebook.com/VancityReynolds>

Кузнєцова І. В.

Специфіка перекладу англомовних біржових термінів

Національний університет «Запорізька політехніка»

Як відомо, головною специфікою англомовних біржових простих термінів та термінів-словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки, але й всередині самої економічної галузі. Точне значення терміну в цьому випадку можна виявити лише за допомогою контексту та інших термінів, що пов'язані між собою у терміні-словосполученні. Саме в цьому і полягає складність перекладу біржових термінів. Адже порушення семантичної наповненості слова при перекладі призводить до спотворення (зміни) значення повідомлення в цілому і, як наслідок, порушення технології и навіть юридичних помилок та матеріальних збитків.

Що ж до власне способів перекладу, то найбільш вживаним при перекладі англомовних біржових термінів є прийом калькування. Його сутність полягає у створенні нового слова чи стійкого словосполучення в мові перекладу, яке копіює структуру вихідної лексичної одиниці: capitalisation – капіталізація, interbank market – міжбанковий ринок, common stock – звичайна акція (слово common виконує роль прикметника, а stock – іменника, відповідно при калькуванні приналежність лексем до певних частин мови зберігається): A share of common stock is ownership in a company. – Частка звичайних акцій є власністю компанії. У відібраному масиві біржових термінів цей спосіб перекладу складає 29 %.

У випадку, якщо терміну, що перекладається, в іншій мові відповідає спеціальний термін використовують переклад за допомогою еквіваленту, наприклад: indicator – показник, rate – ставка, reversal – різке падіння, stock – акція. Такий спосіб перекладу є одним із найчастотнішим при перекладі біржової термінології та у відібраному масиві термінолексики складає 38 %.

Наступним частовживаним способом перекладу є транслітерація, тобто побуквенна передача вихідного терміна, наприклад: broker – брокер, index – індекс, investor – інвестор. When market indexes peak and begin major reversals, individual investors should take action immediately and raise 25% or more cash by selling stocks at the market prices (use of price limits on orders is not generally recommended). – Коли ринкові індекси досягають максимуму й починають розвертатися в протилежний напрямок, інвесторам необхідно діяти негайно, переводячи в гтівку 25% і більше ваших активів за рахунок продажу акцій за ринковими цінами (використання лімітних ордерів не рекомендується).

Транслітерація властива біржовій термінології, але у відібраному масиві лексики зустрічається рідко – 10 %.

Характерним для досліджуваної галузі є також описовий переклад терміну. Цей спосіб перекладу спрямований на роз'яснення значення терміну. Бажано використовувати описовий переклад у випадку, коли переклад терміна згідно норм української мови не може адекватно передати його значення. Наприклад: bear market – ринок, з тенденцією до зниження, bull market – ринок, з тенденцією до зростання, bear – трейдер, що грає на пониження, bull – трейдер, що грає на підвищення. Therefore, you need in your analytical tool kit a simple reliable method to determine if you're in a bull (up) market or a bear (down) market. – Саме тому у своєму наборі аналітичних інструментів ви обов'язково повинні мати простий, але надійний метод, який дозволить визначити чи знаходитесь ви на ринку з тенденцією до зростання, чи на ринку з тенденцією зниження цін.

Для перекладу словосполучень виокремлюють ще додатковий спосіб перекладу – переклад за допомогою родового відмінка: money market mutual fund – фонди грошового ринку, municipal bonds fund – взаємні фонди муніципальних облігацій, emerging investor base – база інвесторів, що

розвиваються, pool of equity capital – обсяг пайового капіталу, capital pool – пул капіталу.

To date, developed market exchanges are much more liquid than emerging market exchanges, benefiting from deep pools of local and international capital. - На даний момент біржі на розвинених ринках ліквідніші, ніж біржі країн з економікою, що розвивається, оскільки вони мають доступ до глибоких пулів (об'єднань) місцевого та міжнародного капіталу.

До найбільш уживаних прийомів перекладу аббревіатур В. І. Карабан відносить: переклад відповідним скороченням. Такий спосіб передбачає наявність еквіваленту в українській мові: International Monetary Fund – МВФ (Міжнародний валютний фонд). Але для досліджуваного масиву термінів такий спосіб не є частотним (15 %).

Переклад відповідною повною формою – використовується за відсутності у мові перекладу повного скорочення, причому для перекладу необхідно визначити повну форму скорочення у мові оригіналу (за словником або текстом оригіналу): IMM (International Money Market) – Міжнародний грошовий ринок, COMEX (Commodity Exchange) – товарна біржа, IDR (Indian Depository Receipts) – Індійські депозитарні розписки.

Такий спосіб перекладу притаманний біржовій термінології та у відібраному масиві термінів складає 85 %.

Отже, у ході перекладацького аналізу було встановлено, що для простих термінів біржової галузі найхарактернішими є такі способи перекладу як знаходження еквіваленту (38 %) та калькування (29%). Для перекладу термінів-словосполучень доцільним є застосування калькування, переклад за допомогою еквіваленту та родового відмінку, а для перекладу аббревіатур – відповідним скороченням (15%) та відповідною повною формою (85%).

Нікіфорова С. М.

**Ефективні методики навчання лексиці англійської мови студентів
нелінгвістичних спеціальностей**

Харківський національний університет міського господарства імені О.М.

Бекетова, Харків

За словами американського педагога, Еріка Гірша-молодшого "Розмір словникового запасу є зручним показником цілої низки освітніх досягнень і здібностей - не лише навичок читання, письма, аудіювання та говоріння, а й загальних знань у галузі науки, історії та мистецтва". [1]

Словниковий запас є основою для спілкування. Основною причиною вивчення іноземних мов, спільною для всіх людей, є спілкування - спілкування в будь-якому режимі. Це двосторонній процес, який вимагає уміння розуміти одне одного, уміти кодувати повідомлення, яке хтось хоче передати комусь іншому в такий спосіб, який буде зрозумілий одержувачу, а також відповідає конкретній ситуації та статусу всіх учасників. [2, с. 14]

Словниковий запас - це те, що ми продовжуємо вивчати й розвивати протягом усього нашого життя, це необмежена навичка. У той час як частина лексики набувається неявно через повсякденні взаємодії, складнішої та технічної лексиці важливо навчати цілеспрямовано. Ми не можемо покладатися на долю і чекати, що студенти самостійно вивчать понад 50 000 слів, необхідних їм для успішної комунікації в виші, а також за межами освітнього закладу.

Крім того, у світі цифрової залежності словниковий запас набуває дедалі більшого значення. За допомогою автозаміни можна підібрати правильне написання, але на неї не можна покладатися у виборі правильного значення, яке відповідатиме контексту.

Навчання лексиці - це контекст і повторення - саме ці два фактори студенти повинні знати про слова, які вони вивчають і згодом використовують у мовленні.

Під час навчання лексиці, необхідно враховувати кілька ключових моментів. За останні два десятиліття було визнано, що існує три рівня лексики. Усвідомлення цих рівнів має вирішальне значення для того, щоб допомогти вчителям вибрати правильні слова для навчання на своїх заняттях - від першого дня занять до останнього.

До першого рівня належать основні слова повсякденної мови - високочастотні слова, такі, як 'dog', 'good', 'phone', 'happy'. Зазвичай більшість студентів запам'ятовують ці слова без особливих зусиль, не вдаючись до виконання будь-яких особливих вправ. Однак для того, щоб запам'ятати слова-омофони або багатозначні, потрібне явне навчання.

Слова другого рівня - це слова, необхідні для розуміння і висловлювання складних ідей в академічному контексті. Цей рівень включає такі слова, як 'formulate', 'specificity', 'calibrate' and 'hypothesis'. Ці слова досить часто використовуються в багатьох темах і предметних галузях, і їхнє ефективне використання може відображати зріле розуміння академічної мови.

Слова третього рівня використовуються не часто, зазвичай вони зарезервовані для конкретних тем чи предметів, інакше кажучи використовуються у контексті наукового мовлення - наприклад, 'orthography', 'morphology' and 'etymology' зустрічаються в галузі лінгвістики або 'circumference' and 'quantum', слова, характерні для світу математики та фізики. Деякі з цих слів можуть бути словами як першого рівня, так і другого, але мають особливе використання та призначення. Ці слова мають викладатися в контексті їхнього значення та призначення в конкретній навчальній одиниці.

Успішність навчання лексиці англійської мови залежить від багатьох чинників, таких як врахування професійної спрямованості, грамотний відбір лексичного матеріалу, вибір ефективних методів на всіх етапах роботи з ним, розвиток внутрішньої мотивації.

Важливим фактором, що сприяє ефективному та швидкому запам'ятовуванню лексики, є активна участь усіх видів пам'яті: зорової, що тренується шляхом читання та написання слів; слухової, що розвивається під час сприймання іноземної мови на слух та в процесі усного мовлення; моторної, участь якої пов'язана з роботою органів мовлення і актом письмової фіксації слів, і, нарешті, логічної, за допомогою якої відбувається повне осмислення і всебічне продумування засвоєного матеріалу.

Розуміння природи словникового запасу важливе для процесу вибору відповідних навчальних стратегій, які дають змогу учням оволодіти словниковим запасом, необхідним їм для навчання читанню, і читати, щоб вчитися. Словник складається з функціональних (службових) слів і ключових (знаменних) слів. Функціональні слова - це загальноповживані слова, такі як 'are', 'that' і 'to'. Знаменні слова включають іменники, дієслова, прикметники та прислівники, такі як 'flower', 'eat', 'beautiful', 'sadly'. Крім того, знаменні слова складаються як із конкретних, так і з абстрактних слів. Конкретним словам, таким як 'automobile', можна навчити за допомогою реального об'єкта або показати цей об'єкт на малюнку. Абстрактні слова, такі як *harmony*, легше вчити на прикладах. Нарешті, слова можуть розглядатися як такі, що належать або до загальної лексики, або до технічної лексики. До загальної лексики належать слова, такі як *giant*, які не пов'язані з певною сферою контенту, тоді як слова, що належать до технічної лексики, як, наприклад, *mitosis*, пов'язані з певною сферою контенту або темою.

Першим кроком у плануванні навчання лексиці є визначення групи слів, які студенти вивчатимуть. Доцільно згадати деякі рекомендації, які можуть бути корисними в цьому процесі прийняття рішень.

Обирайте слова, які є загальними або загалом корисними для тих, хто навчається, з якими вони будуть часто стикатися і які, отже, представляють загальні знання.

Уникайте вивчення слів, з якими студенти рідко стикаються.

Обирайте терміни, які є стратегічними для академічного успіху і зазвичай не набуваються самостійно. Підкресліть терміни, критично важливі для розуміння студентом прочитаного уривка або одиниці навчання.

Ефективне навчання лексики включає в себе можливість мотивувати, моделювати, опановувати, збільшувати та підтримувати лексичні знання з осмисленим зворотним зв'язком, що спрямовує послідовність навчання.

Студенти мають розуміти переваги багатого словникового запасу. Як і під час будь-якого навчання, деякі учні можуть проявляти допитливість, тоді як інших потрібно буде вмовити вирушити в так звану подорож до країни знань.

Можна виділити кілька порад та інструментів для підвищення мотивації:

- знайдіть час і спосіб продемонструвати цінність багатого словникового запасу;
- зробіть вивчення слів невід'ємною частиною заняття;
- знайдіть каламбури, жарти та інші комедійні прийоми, щоб посилити залученість студентів до вивчення слів, особливо тих, які мають кілька значень;
- виберіть слово тижня із завданням творчо використовувати його на заняттях.

Для розвитку багатого словникового запасу вчителі мають розуміти, які навички слід розвивати насамперед, і за потреби їх моделювати.

Доцільно використовувати електронні словники для роботи з новою лексикою, оскільки вони не тільки значно переважають за обсягом

книжкові, а й знаходять шукане слово чи словосполучення за кілька секунд, в електронних словниках міститься більша кількість неологізмів, оскільки мова - відображення реального життя людей, їхньої культури. Уся нова лексика не може бути адекватно відображена в "паперових" словниках з тієї простої причини, що вони занадто довго розробляються. Фактично багато словників, які сформувалися в мовній атмосфері середини століття, сильно застаріли. У них не вказані сучасні значення старих слів, а багато нових слів просто відсутні. Це стало особливо очевидно у зв'язку з розвитком Інтернету: більша частина Вебсторінок складається з англійських текстів, написаних живою сучасною мовою, що використовує розмовну лексику і сленг. Вирішити це завдання може тільки використання електронних словників. Для масових програмних продуктів, якими є електронні словники, характерні часта зміна версій і наявність постійного зворотного зв'язку з тисячами користувачів.

Ефективність застосування методів навчання англомовної лексики залежить від того, наскільки успішно викладачі "оволодіють" ідеями сучасної освіти залежить від того, наскільки успішно викладачі оволодіють ідеями сучасної освіти і чи будуть вони впроваджувати ці ідеї в практику викладання іноземної мови.

Література:

1. Hirsch E. D. Cultural Literacy. What Every American Needs to Know. New York: Random House, 1988. 253 p.
2. Eshonqulova, M. T. Vocabulary teaching strategies in English / M. T. Eshonqulova // Archivarius. 2020. No 9 (54). P. 14-15.

Пишинська В.В.

Застосування сугестивної технології навчання на уроках англійської мови в ЗЗСО

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
Харків*

У сучасному світі, де учні щоденно зіштовхуються з неперервним потоком інформації, регулярними інтелектуальними викликами та стресорами, важливо створювати комфортний освітній простір, розвивати гармонійну особистість, звертаючи особливу увагу на емоційне благополуччя. Отже, педагогіка повинна шукати нові шляхи для вирішення завдань ХХІ століття, які не завжди можливо розв'язати традиційними методами, прийомами та засобами.

Для розв'язання проблеми перевантаження та стресу в освітньому процесі, а також з метою підтримки гармонійного розвитку учнів та створення позитивного ставлення до навчальних предметів, доцільним є використання сугестивних технологій навчання або технологій навіювання. Сукупність педагогічних умов, спрямованих на релаксацію, створення сприятливого емоційного фону та позитивного оточення, підвищують якість навчання та темпи особистісного росту всіх учасників освітнього процесу.

Організація навчання іноземної мови вимагає від викладачів не лише досконалого знання мови, а й вміння креативно та інноваційно підходити до вибору методів і технологій. Сучасні педагогічні технології дозволяють створити уроки, які не лише сприятимуть ефективному вивченню мови, але й будуть розвивати інтелектуальні та творчі здібності учнів. Сугестивна технологія – це навчання на основі емоційного навіювання в стані неспання, що спричиняє надзапам'ятовування. Вона передбачає комплексне використання всіх вербальних і невербальних, зовнішніх і внутрішніх засобів сугестії. Реалізація цієї концепції передбачає створення особливих

психолого-педагогічних умов навчання людини [1, с. 41]. Ця методика вперше була використана в Болгарії в 1966 році, і стала поширеною завдяки болгарському вченому, педагогу та психологу Г. Лозанову. В основі сугестивної технології лежить три основних принципи:

- Принцип радості, ненапруженості та концентративної психорелаксації;
- Принцип єдності свідомого-парасвідомого та інтегральної мозкової активації;
- Принцип сугестивного взаємозв'язку на рівні резервного комплексу [2, с. 78].

Сугестивна технологія навчання має на меті створення оптимального середовища для сприйняття та засвоєння інформації, подолання страху учнів перед помилками, велика увага приділяється тому, щоб за допомогою навіювання стимулювати учнівську впевненість у власних здібностях. Принцип радості, ненапруженості та концентративної психорелаксації є важливими складниками техніки сугестивності та елементом досягнення вищезазначеної мети. Ці принципи допомагають створити сприятливий психологічний фон для засвоєння нового матеріалу та стимулюють позитивне ставлення до педагогів і навчальних предметів.

Принцип радості передбачає створення такого оточення, де навчання викликає радість і приємні емоції, воно повинно бути цікавим та захопливим, а завдання пов'язані із задоволенням від отримання нових знань. Позитивний настрій сприяє кращому сприйняттю та засвоєнню інформації. Принцип ненапруженості покликаний уникнути будь-якого стресу, пов'язаного із заняттями. Учні повинні відчувати легкість і природність у процесі навчання, а не тиск чи напруження. Це може бути досягнуто за допомогою різноманітних методів, такі як використання ігор, рольових ситуацій чи творчих завдань. Принцип концентративної психорелаксації вказує на важливість релаксації та концентрації уваги на

процесі навчання. Учні вчаться розслаблятися психічно та фізично, щоб краще вбирати й усвідомлювати отриману інформацію. Методи релаксації можуть включати дихальні вправи, медитацію або використання спеціальних звукових та музичних елементів.

Засновник технології, Г. Лозанов, описував її основні принципи як звернення до загальнолюдських цінностей, вважаючи їх ключовими для максимального розкриття когнітивних можливостей здобувачів освіти. Розрізняють три основні форми навіювання. Перша форма – гіпнотичне навіювання, друга форма – у стані релаксації м'язів і психічної розслабленості; і до третьої відносять навіювання у процесі активної діяльності людини [4, с. 22]. За переконанням Г. Лозанова, все, що потрапляє у свідомість, може бути запам'ятоване, проте лише те, що є важливим, цікавим та пов'язаним з позитивними емоціями, залишається в активному стані.

«Перевірка», «контрольна робота», «диктант» можуть створювати напругу та викликати стрес у здобувачів освіти. Такі терміни, часто вживані у традиційних методиках, можуть асоціюватися з негативним досвідом та викликати страх перед оцінюванням. Замість цього, сугестивна технологія звертає увагу на важливість створення приємного навчального процесу, де кожен крок є можливістю для вдосконалення. Такі терміни, як «самоперевірка», «творчі завдання», «рефлексія» наголошують на позитивних аспектах навчання та сприяють підвищенню мотивації.

Зокрема, Г. Лозанов визнавав важливість естетичних стандартів та довіри до викладача. Створення атмосфери, в якій учні довіряють викладачеві, безумовно, сприятиме більш ефективному прийняттю сугестій. Навіювання, як правило, є вербальним, але може також бути візуальним або залучати інші відчуття. Сугестивна технологія містить у собі багате сенсорне середовище, використання музики, літературних творів та образотворчого мистецтва сприяє наближенню педагогічної комунікації до

високих естетичних стандартів та розвиває естетичні уподобання учнів. Ці елементи сприяють не лише візуальному і слуховому сприйняттю інформації, а й активізують неусвідомлені ментальні процеси.

У розробках сугестивних уроків англійської мови наявний широкий спектр інтерактивних методів навчання, театралізації, ігор і вправ із метою взаємодії та формування позитивного досвіду. Важливою складовою сугестивної технології є створення різноаспектного сенсорного оточення для ефективного навчання, підтримки позитивного сприйняття та віри в досягнення успіху. Сугестивна технологія навчання може бути важливим елементом дистанційної освіти, віртуальні уроки створюють ігровий контекст, у якому учні можуть не лише вивчати мову, а й отримувати задоволення від самого процесу. Відкриваючи доступ до мобільних додатків, вчителі активно залучають учнів до процесу. Ці важливі елементи сприяють ефективному засвоєнню матеріалу та створюють динамічну та захоплювальну атмосферу для учнів, що позитивно впливає на їхній навчальний досвід.

Методика Г. Лозанова висвітлює процеси, які сприяють ефективнішому запам'ятовуванню та засвоєнню знань, вільному спілкуванню, усувають страх та невпевненість, а також дозволяють здобувати знання без надмірного стомлення. Це підтверджує перспективність використання сугестивної педагогіки в сучасному освітньому процесі. Розглянувши головні положення сугестивної технології, можна зробити висновок щодо її впливу на освітній процес:

- Підвищення зацікавленості учнів та стимулювання їхньої мотивації;
- Створення позитивного навчального середовища, де важливу роль відіграють взаємодія, довірливі стосунки та індивідуалізація;
- Навчання розглядається у двох планах – свідомому та підсвідомому, що сприяє оптимальному засвоєнню матеріалу;

- Створення сприятливих умов для розвитку усного мовлення учнів, шляхом подолання психологічних бар'єрів.

Сугестивна технологія відступає від класичного уявлення про навчання як важку працю, використовуючи різноманітні форми навіювання для забезпечення більшої впевненості у своїх здібностях, прискорення запам'ятовування навчального матеріалу та створення мотивації до навчання. Зокрема, свідоме навчання, яке включає концентрацію уваги та запам'ятовування, доповнюється підсвідомим, що розширює можливості пам'яті. Такий підхід до навчання допомагає подолати мовний бар'єр, супроводжується активним використанням лексичного запасу та можливістю застосовувати засвоєні знання в практичних мовних ситуаціях. Використання цієї технології навчання на уроках англійської мови може бути ефективним для учнів різного віку, а її засоби можуть варіюватися в залежності від конкретних особливостей та потреб. Забезпечуючи учням не лише якісне засвоєння матеріалу, але й позитивний досвід, сугестивна технологія особливо ефективна в умовах інтенсивного зростання інформаційного тиску та стресів.

Література:

1. Гончаров С. М. Сугестивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: навч.-метод. посіб. Рівне: НУВГП, 2008. 118 с.
2. Пальчевський С. С. Сугестопедагогіка. Рівне: Рівненський держ. Гум. ун-т. 2002. 393 с.
3. Сорока О. В. Сугестивна педагогіка та українська мова як іноземна. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2021. Вип. 15. С. 206–212.

4. Стиркіна Ю. С. Дидактичні засади підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до викладання інтегрованих курсів. Автореф. дис. канд. пед. наук. Київ, 2002. 22 с.

Подольська Я. А.

Формування Soft Skills у студентів під час занять з іноземної мови за допомогою впровадження технологій проектної діяльності
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

Освоєння англійської мови передбачає широке і різноманітне використання міжпредметних зв'язків, характеризується багаторівністю, поліфункціональністю, гуманітарною спрямованістю, націленістю на розвиток особистості та її професійну й соціальну адаптаці.

Дослідники вважають, що в аспекті навчання англійської мови студентів необхідно формувати наступні soft skills: ефективну співпрацю у команді, аргументацію власної думки, аналіз інформації у колективі, пошук компромісу із спірних питань тощо.

Володіння англійською мовою є професійно значущим умінням ІТ спеціаліста, це вміння можна віднести до hard skills, проте майбутній фахівець повинен володіти не лише професійною мовою, він має спілкуватися із колективом.

В освітній практиці вищої школи вивчення іноземної мови обладає значним ресурсом розвитку у студентів soft skills. Метод проектів в рамках занять англійською мовою у ІТ студентів дозволяє сформувати ряд таких навичок.

Проектна діяльність – конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми,

досягнення кінцевого результату в процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту. Вона належить до унікальних способів людської практики, пов'язаної із передбаченням майбутнього, створенням його ідеального образу, здійсненням та оцінкою наслідків реалізації задумів. Проектна діяльність виступає способом розвитку творчості, самостійності, прагнення до ідеально-перспективного перетворення світу за допомогою креативних дій і операцій у процесі створення конкретного продукту – проекту ідеального та реального. Педагогічною метою формування проектної діяльності є розвиток у студентів уміння самостійно здійснювати всі її етапи й переходити з одного на інший: від формулювання мети власної діяльності до адекватного виконання проектних операцій, від реалізації проекту до самоконтролю та самооцінки. Цей процес, проходить кілька стадій: спочатку студенти ознайомлюються з новим видом діяльності, усвідомлюють його смисл; потім відбувається початкове оволодіння ним; нарешті – самостійна розробка навчальних проектів.

Проектна діяльність синтезує в собі елементи ігрової, пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, перетворюючої, професійно-трудової, комунікативної, навчальної, теоретичної практичної діяльності, творчу, інноваційну діяльність, оскільки завжди спрямоване на створення об'єктивно і суб'єктивно нового продукту.

Найбільш ефективним цей метод є для формування комунікативних навичок. В ньому викладач лише окреслює формат майбутнього проекту, а активна творча комунікація студентів дозволяє їм усвідомити себе як комунікативну особистість, відкриває можливості для накопичення комунікативного досвіду через самореалізацію у різноманітних комунікаціях, які є специфічними процесами взаємообміну інформацією.

Проектна робота передбачає не лише розвиток такої складової soft skills, як комунікативна, але й задіє механізми запам'ятовування й відтворення інформації; передавання інформації іншим; застосування знань

у варіативних ситуаціях; розуміння причинно-наслідкових зв'язків, співвідношення частин і цілого; наведення аргументів та доказів, перегрупування окремих частин і створення нового цілого – тобто розвивають логіку мислення, креативність, здатність аргументувати, ну й звичайно ж, навички презентування. Студенти отримують можливість навчитися пошуку та аналізу інформації, організованості, пунктуальності, умінню чітко й лаконічно висловлювати свої думки та ставити запитання, розуміти сутність проблем, налагоджувати спілкування, створюючи умови для взаємодії.

Отже, у процесі вивчення англійської мови із застосуванням методу проектів, розширюються не лише комунікативні навички, а й розвиваються навички критичного мислення та творчого підходу.

Важливим орієнтиром модернізації змісту вітчизняної освіти має стати праця на особистість з формуванням важливого професійного досвіду та набуттям відповідного вміння майбутніми фахівцями до професійного саморозвитку у компетентісно спрямованому навчанні як вагомого чинника у галузі інформаційних технологій. Характерним проявом такої праці виступає проектна діяльність майбутніх фахівців, як прояв самостійної діяльності та становлення особистості у процесі прогнозування, ймовірного аналізу, знаходження, розв'язання, вирішення проблеми та з'ясування причинно-наслідкових зв'язків. Саме проектна діяльність виступає тим інструментом для створення унікальних передумов особистісного та професійного саморозвитку, набуття майбутніми фахівцями навичків орієнтуватися в освітньому просторі, узагальнювати теоретичні знання та інтегрувати їх у фахові вміння, самостійно конструювати та інтегрувати свою діяльність в осягненні прогресивно нового в галузі інформаційних технологій. У процесі проектної діяльності відбувається осмислення самостійно добутої інформації здійснюється через призму особистого відношення до неї і оцінку результатів в кінцевому

продукті. Проектна діяльність майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій є однією з складових освітнього процесу, направлених на формування вмінь роботи в інформаційному просторі, професійного саморозвитку, професійної компетентності, творчості, інформаційної культури, самостійної діяльності направленої на удосконалення та систематизацію знань, професійно-значимих умінь і навичок, які сприятимуть успішно діяти та працювати упродовж професійній діяльності та реалізації у кар'єрній сфері.

Таким чином формуються проектні вміння, які полягають у здатності виконувати проектні дії. Відповідно до ступеня володіння студентами проектною діяльністю та їхніми індивідуальними розумовими здібностями, проектні вміння можуть виявлятися на різних рівнях знання – від розпізнання студентами способу проектної діяльності за зовнішніми ознаками та відтворення способу проектної діяльності за визначеним учителем зразком до самостійної розробки і реалізації проекту як способу розв'язання власної проблеми. Кінцевою метою формування проектних умінь є здатність студентів самостійно здобувати знання, доцільно застосувати їх у нових обставинах, а також збереження й розвиток пізнавальних потреб.

Використання проектної діяльності у процесі формування професійного саморозвитку обумовлене значенням і результатами у розвитку та становленні майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій. Застосування такого виду діяльності розвиває особистісну індивідуальність, основні види мислення, творчі здібності, вміння працювати в групах, подолання необхідності опрацювання великих об'ємів інформації, навички творення до нестандартного розв'язку поставлених завдань, спроможність проявлення професійного саморозвитку та становлення себе як професіонала.

Сьогодні науковий прогрес підвищує значущість завдань та вимог до якості професійної підготовки майбутніх фахівців, їх інтелектуально-наукового та культурного рівнів, особистісного та професійного саморозвитку, професійної майстерності та творчих здібностей. Формування зазначених характеристик є ефективним у проектній діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Література:

1. Зайцева І. В. «Soft skills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті». Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-ту, 2020. 90 с.
2. Карпова А. В. Развитие soft skills на занятиях по английскому языку как ключевой навык успешного выпускника ВУЗа. Мир педагогики и психологии № 3 (44). 2020. URL : <https://scipress.ru/pedagogy/articles/razvitiye-soft-skills-na-zanyatiyakh-po-anglijskomu-yazyku-kak-klyuchevoj-navyk-uspeshnogo-vypusknika-vuza.html> (дата звернення: 25.10.2021).
3. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 2. С. 162-167.
4. Корнюш Г. Формування м’яких навичок у студентів закладів вищої освіти в контексті навчання іноземних мов. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв’язки. 2020. № 36. С. 99-110.

Подрезенко В. В.

Тестові системи оцінювання знань в умовах дистанційного навчання

Харківський ліцей №12, Харків

У цій статті розглянемо необхідність тестування на уроці. Існує певна кількість найбільш широко використовуваних тестів, які мають свої переваги та недоліки. Тип тесту залежить від ситуації, потреб та цілей тестування.

Аналіз публікацій досліджень проблеми [1] показав, що є найбільш загальні аргументи проти застосування тестів на уроці:

1. Тести займають той час на уроці, який я могла би використовувати для навчального процесу.
2. Я знаю рівень знань учнів. Навіщо проводити тестування.
3. Деякі з моїх студентів, котрі старанно навчалися весь рік, провалили тест. Інші, які вчилися гірше протягом року, здали його лише тому, що вони знаходилися у країнах, де однією з державних мов була англійська або тому що у них були приватні уроки.
4. Тести не мотивують учнів.

А ось деякі відповіді на перераховані вище аргументи:

1. Тестування займає час, але має розглядатися як частина навчального процесу.
2. Ця інформація не завжди вірна, особливо якщо йдеться про класи з великою кількістю учнів. Коли студенти працюють у класі або у групах, індивідуальна слабкість може бути непомітна, тому тести допомагають виявити прогрес більш індивідуальним шляхом.
3. Тести є лише частиною навчального процесу.
4. Мотивація залежить від цього, як ми використовуємо результати тестів. Якщо тести розглядаються як змагання між учнями, то вони можуть демотивувати їх, а якщо тести використовують як можливість з'ясувати прогрес учнів, то вони мотивують їх думати про проблеми та шляхи їх вирішення.

Тепер розглянемо у деталях, чому необхідно тестувати учнів. По-перше, для чого тест був призначений:

1. Дозволяє визначити ступінь підготовки учня.
2. Дозволяє з'ясувати рівень засвоєння матеріалу та з'ясувати, що учень не засвоїв до кінця курсу.
3. Дозволяє порівняти загальну успішність учнів класу.
4. Дозволяє з'ясувати, скільки учень засвоїв з початку курсу і до його закінчення.

У всіх цих випадках рішення приймається відносно до учнів. Якщо відсутня мета, немає сенсу проводити тест. Якщо ж відома мета, тоді треба ретельно обирати належний тест для проведення.

Тести спрямовані не так на процес перевірки, як передусім на процес навчання. Формальне тестування має розглядатися як додаткова форма оцінки, тобто. як самооцінка та неформальна оцінка. Вплив тестів на викладання та навчання називають ефектом зворотного зв'язку. Тест має позитивний вплив, якщо він містить автентичні, з реального життя приклади, типи завдань, які стануть у нагоді студенту в майбутньому. Тест матиме негативний вплив, якщо він містить штучні завдання, які не прив'язані до реального життя. Методика викладання має відображати ці завдання, і ваші власні тести мають впливати на процес навчання.

Якщо тести в основному з граматики, учні можуть зробити висновок, що це найнеобхідніше, що треба вчити, і будуть менше звертати увагу на аспекти комунікативної діяльності.

Розглянемо тестове завдання закритої форми із запропонованими відповідями, з яких один тільки правильний. Завдання складається із двох компонентів: запитальної частини та чотирьох відповідей. Форма подання текстових або графічних завдань повинна відповідати певним вимогам

1. Тестові завдання однакової форми повинні супроводжуватися однією інструкцією щодо їх виконання.

2. Текст інструкції повинен відрізнятися від основного тексту іншим шрифтом і відокремлюватися від текстових завдань двокрапкою.
3. Питальна частина тестового завдання формулюється в ствердній або запитальній формі чітко, стисло.
4. Питальна частина виділяється або великими літерами або жирним шрифтом.
5. Можливі відповіді не відокремлюються будь-яким знаком.
6. Відповіді розміщуються під питанням симетрично.

Загальні критерії оцінки тестових завдань наступні: - близько 90% правильних відповідей - "відмінно", -76-90% правильних відповідей - "добре", - 60-75% правильних відповідей - "задовільно", - менше 60% правильних відповідей - незадовільно».

Коли проводяться тести, також треба визначити, для кого тест і хто оцінюватиме його результат. Треба також не забувати про учнів, яким необхідно знати про свої успіхи та недоробки. Тому необхідно розповідати школярам, як збирається проводитися тестування на початку курсу, і, можливо, для чого та чому воно проводиться таким чином.

Проблема впровадження тестування з кожним роком стає дедалі актуальнішою. Впровадження тестування полегшує процес інтеграції системи освіти України до європейської освітньої системи, але водночас вимагає ґрунтовно змінити психологію навчання та виховання, покращити підготовку кваліфікаційних фахівців із тестування в Україні.

Тестування не замінює та не скасовує традиційні форми педагогічного контролю, що базується на безпосередній комунікації педагогів та студентів. Тестування дає змогу отримати досить високу об'єктивність процесу оцінки та інтеграції результатів, забезпечує постійну систему умов оцінки та інтеграції результатів їхньої обробки.

Крім переваг слід відзначити і недоліки тестових систем: їх застосування вимагає удосконалення підручників, значної витрати часу на

первинну підготовку матеріалів для тестування, сучасні тести не дозволяють у повному обсязі розкрити індивідуальні особливості студентів, перевірити їх аналітичні здібності. І все ж, необхідно зробити висновок, що застосування тестування впливає на успішне впровадження європейських стандартів у систему освіти України.

Література:

1. Harris M. & McCann P. Assessment Heinemann, 1994. —P. 26-29.

Poliakova T. L.

The Concept of Genre in Modern Linguistics

National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”

The beginning of the XXIst century is considered a period of rapid transformations that take place in all spheres of modern life and reflected in the peculiarities of the functioning of language which is actively and widely used as a means of communication in society.

The study of the genre system, the relationship between traditional literary genres and speech genres has always been of great interest to both Ukrainian and foreign linguists and is believed to have its origin in the middle of the 20th century.

As the analysis of recent studies shows, the study of the genre system, due to its dynamic development and exposure to various linguistic and cultural trends, has always taken a special place in linguistics. Despite a fairly long history of research into genres, including speech genres, scholars still face a number of problems. Thus, the very concept of genre often causes controversy and ambiguity. The fact that this term is actively used in a number of areas – stylistics, discourse analysis, linguistic anthropology, sociolinguistics, text linguistics,

cultural studies, journalism, etc. – leads to the ambiguity of its use. In addition, the complexity of the linguistic study of genres is associated with their diversity and variability, which poses a number of questions for linguists that require detailed study – determining the parameters of genre forms and establishing systemic relationships between these parameters, creating classifications and a multidimensional typology of genres, structuring of genre concepts in the system of general linguistic concepts, research of genre forms in the historical aspect, etc.

Thus, the problems of genre studies are extremely multifaceted. The nature of genres has not been sufficiently studied yet and requires additional research, which determines the relevance of the work.

The term genre has its origins in classical philosophy, where it was used in the field of classification. According to the electronic version of the Encyclopedia Britannica (2011), genre is defined as a special type or category of literary work, such as epic, tragedy, comedy, novel or short story [2].

In the 20th century along with the traditional concept of a literary genre, the concept of a speech genre appeared and the issue of their relationship is still controversial. A speech genre is a relatively stable thematic, compositional and stylistic type of statements (texts). Speech genres are characterized by the following basic properties: they are objective in relation to the individual and normative; historical, they are developed by people in a certain period of time in accordance with specific conditions of social life; they are characterized by a special evaluative attitude to reality; they integrate individuals into society; they are diverse and heterogeneous; they are differentiated by the spheres of human activity and communication.

Thus, the concept of speech genre, along with the concept of genre, is an important key unit of the linguistic code studied by modern linguistics and is one of the most effective mechanisms in the study of situations of linguistic use, mechanisms of generation and interpretation of speech.

M. M. Bakhtin, one of the founders of the concept of speech genre, sees the main difference between a speech genre and the traditional concept of genre in the fact that a speech genre is a replica, a statement in a dialogue, and should be considered in the aspect of speech communication – as a fact of social interaction between people, as the correlation and interaction of speech positions. According to the scholar, one of the defining features of the speech genre is its dialogical nature. Besides, it is characterized by thematic content, style and composition [1].

At the moment, there are two main directions in the theory of speech genres, based on the concept proposed by M. M. Bakhtin – genristics (the linguistic study of speech genres) and genre studies (the pragmatic study of speech genres).

The linguistic approach mainly includes the study of syntax of speech genres which implies the analysis of sentences, the peculiarity of lexical, phraseological, syntactic units and the analysis of their semantics implying the study of semantics of lexemes, primarily nouns and verbs.

Genre studies emphasize the dialogical nature of speech genre; great attention is paid to all aspects of the interaction between the author and the addressee.

Thus, considering the complexity of the nature of speech genres and the variety of approaches to their study, it is necessary to focus on the synthesis of these areas taking into account all levels of linguistic research: communicative characteristics of genres, features of linguistic design of both monologue and dialogic forms of speech, research at all language levels – graphic, morphological, lexical, syntactic.

There are also disagreements concerning the definition of the term genre and the classification criteria of genres. According to the tradition of M. M. Bakhtin, the most commonly used term to denote a relatively stable type of statement is the term genre [1]. When defining this concept in its most general meaning, genres are certain types of statements within a specific discourse.

Within the framework of the communicative approach, a speech genre is defined as a typical model of speech behavior in repeated communicative situations which are typical for certain areas of human activity, verbal and symbolic design of typical situations of social interaction between people.

Thus, we can conclude that the problem of studying the genre system is extremely complex and multifaceted, including the search for a unified definition of the very concept of genre, their classification, and the selection of common criteria for the classification of genres. Genre analysis has been and remains a promising area of research and requires further detailed study of various aspects of this area of linguistics, requiring the search for new approaches and the development of new research tools.

References:

19. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. М. : Искусство, 1979. 424 с.
20. Encyclopedia Brittanica Online (2011). Retrieved from <http://www.britannica.com/>.

Понікаровська С.В.

Навчання реферативному перекладу у технічному ЗВО

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

Переклад є невід'ємною частиною навчання іноземної мови у вищому технічному навчальному закладі. Основним видом технічного перекладу є повний письмовий переклад. Всі інші види технічного перекладу є його похідними, тобто скороченими варіантами.

Одним із таких скорочених варіантів повного письмового перекладу є реферативний переклад. Назва «реферативний переклад» походить від

слова «реферат», але засоби стислого викладення суті питання можуть бути різними. Реферативний переклад — це переклад, у якому в скороченому вигляді передається зміст оригінального тексту.

Робота над перекладом починається з лінгвістичного аналізу тексту і закінчується узагальненням тексту рідною мовою. Аналіз і синтез проводяться паралельно. Під час підготовчої роботи розбирається змістово-тематична структура технічного тексту. При синтезі тексту вилучаються ті абзаци, які містять зайву інформацію (міркування, історичні екскурси тощо). Трансформації підлягають складнопідрядні речення та речення, що містять герундіальні, дієприслівникові та інфінітивні речення. Вони перетворюються на прості речення, складні речення також розгортаються шляхом вилучення різних значень, обставин, вставних слів і конструкцій [2].

Завдання аналізу та синтезу вирішуються в процесі виконання наступних видів робіт: біглий перегляд тексту з метою отримання загального уявлення про його зміст; вступне читання з концентрацією уваги на абзацах тексту, що містять інформацію з теми; зменшення надлишкової інформації; складання плану; узагальнення видобутої інформації; редагування тексту.

Існують певні навички, необхідні для письмового перекладу, і цим навичкам потрібно навчати. Ті, хто перекладає, стають основними посередниками, які забезпечують спілкування та передають зміст тексту. Реферат, хоч і може бути усним, насправді належить до письмової форми перекладу, яка водночас є кращою для навчання студентів-нефілологів. Навички такого перекладу також виявляються засобом економії часу при читанні великої кількості друкованих іноземних текстів. В умовах інформаційного потоку, коли читач не встигає фізично сприйняти всю інформацію, що надходить, він може використовувати інформацію у вигляді другорядного тексту (реферату), який є коротким повідомленням про

основний зміст матеріалу іншомовного тексту та дає уявлення про його тему. Головна мета при скороченні обсягу інформації – зберегти її основний зміст. Оскільки завдання реферату полягає в тому, щоб перерахувати питання, які висвітлюються в тексті, а не розкрити їх, то учням можна поставити саме таке завдання – знайти головну думку і записати її. Стиль реферативного перекладу, як правило, довільний, його основна мета — дати читачеві можливість скласти відповідне уявлення про реферативний матеріал, ознайомити його з ним. Хоча текст у перекладі в рази коротший, формування навичок перекладу має наголошувати на тому, що текст перекладу є похідним від тексту оригіналу.

Слід також зазначити, що при роботі з науково-технічними джерелами інформації важливим є переклад заголовків. Особливо це стосується реферування, коли за назвою необхідно визначити відповідність даної статті тій чи іншій темі. У тому випадку, якщо загальний заголовок не повністю розкриває зміст тексту, слід звернутися до підзаголовків, прочитати перший і останній абзаци, а потім знову повернутися до перекладу заголовка [1].

Існують особливі вимоги до реферування текстів іноземною мовою. Вони мають бути семантично адекватними, обмеженими невеликим обсягом і водночас максимально повно викладати основний зміст первинного документа. Часто виникає потреба у з'ясуванні низки питань, пов'язаних із природою цього типу вторинних текстів і, насамперед, із поняттям «основний зміст». Йдеться про питання щодо умов і критеріїв успіху в процесі реферування. Адже, розглядаючи абстрактний переклад, а не просто реферування, перекладач має справу з двома процесами – перекладом і реферуванням, і тоді виникає дилема: який процес має бути домінуючим і в якій послідовності ці процеси мають відбуватися – у певній послідовності чи одночасно.

На початку курсу доцільно присвятити кілька годин вступному теоретичному курсу, який би проводився паралельно із систематизацією та

повторенням мовного матеріалу середньої школи. Такий курс має на меті дати студентам уявлення про основні особливості мови науки і техніки, про переклад загалом і про абстрактний переклад зокрема, тобто про вид послідовного перекладу, а саме про передачу основного змісту тексту іншою мовою за допомогою найбільш економних засобів висловлювання. На першому етапі необхідно також уточнити способи перекладу найбільш частотних синтаксичних конструкцій за методом «від змісту до способу вираження». Основну увагу при перекладі професійних текстів слід приділяти не лише запам'ятовуванню учнями термінології та граматичних відповідностей, а й розвитку вміння визначати зміст основної думки та виражати її за допомогою різних мовних засобів. [1].

Заняття з навчання перекладу іншомовних текстів складаються з формування мовних навичок, вдосконалення мовних навичок та розвитку навичок читання та перекладу іноземних текстів. Учням необхідно дати уявлення про особливості наукової мови, перекладу, зокрема реферативного перекладу, про використання найбільш економних засобів іншої мови. Велику увагу слід приділяти розвитку словникового запасу учнів, при цьому оволодінню не тільки спеціальною термінологією, а й загальними засобами мови.

Основою спеціалізованого тексту є визначена термінологія галузей науки. Терміни відіграють важливу роль у перекладі, оскільки помилки перекладу можуть призвести до значущих відхилень від тексту. Тому, хто перекладає, необхідно вдосконалювати володіння мовними явищами двох мов, щоб він міг обрати правильний варіант їх перекладу. Крім того, дуже корисно, коли перекладачі мають достатню професійну підготовку, тобто певні знання предмета, про який йдеться, тому в програму необхідно включити таку дисципліну, як викладання перекладу на третьому або навіть четвертому курсі.

Основні труднощі перекладу професійного тексту пов'язані з передачею правильного значення кожної фрази, якому не завжди відповідає дослівний переклад. Переклад фахової літератури має бути точним, думка висловлена стисло, ясно. Тут можуть допомогти завдання, які передбачають виконання граматичних вправ на основі відомої лексики, виконання вправ на вивчення нових лексичних одиниць і мовних явищ, актуалізацію вивченого мовного матеріалу під час читання та перекладу тематично виділених текстів, виконання реферативного переказу, реферативні тексти та оцінка поданої в тексті інформації.

Для того, щоб бути корисною, анотація має бути «якомога лаконічнішою та максимально вірною вихідному тексту» [3]. Анотація повинна бути зрозуміла без вихідного тексту. Анотація це індукований текст, який має певну кількість слів, створений другим автором, який пише його так, ніби він/вона був початковим автором тексту, і який намагається зберегти початкові характеристики оригінального тексту. Отже, під час навчання перекладу реферату метою остаточної анотації є визначення навичок студента у представленні способу мислення іншої людини. Студент не може змінити спосіб мислення або опустити важливі частини тексту. Студентів слід навчити, що вони пишуть анотацію так, ніби вони є автором тексту, тобто такі фрази, як «говорить автор», «на думку автора», повинні бути заборонені з самого початку, оскільки вони мають на увазі коментар. Текст просувається певним чином, і анотація має йти тим самим шляхом. Але студент не повинен брати фрагменти тексту і складати їх до купи, або змінювати лише кілька його слів. Він не може виконувати механічне скорочення тексту абзац за абзацом. Хорошу анотацію неможливо написати, дивлячись на текст, студент повинен написати її, зрозумівши його в цілому. Те ж саме з перекладом, але для анотації студент повинен піти ще далі.

Маріон Івонн Коен-Віда пропонує низку технік реферативного перекладу, які здаються дуже зручними [4].

Перший: анотація однією фразою. Щоб написати гарну анотацію, студенти повинні розуміти суттєву проблему оригінального тексту. Таким чином, вони мають звести ідею тексту до однієї фрази.

Другий може бути: анотація на основі нотаток. Для довгих і складних текстів хорошим методом, який передуює написанню анотації, є робота над текстом, підкреслення та окреслення певних елементів оригінального тексту. У результаті роботи студенти встановлюють одиниці значення вихідного тексту, зв'язки між цими одиницями, кількість абзаців анотації.

Наступний прийом – реферування або анотування за планом тексту. Окреслення тексту допомагає розрізнити узагальнення та допоміжні деталі.

Останній прийом – написання анотації за схемою. Можливо, особливо для довгих і складних текстів, візуалізувати структуру тексту перед початком написання анотації.

У будь-якому випадку найкращий спосіб написання реферату встановлюється відповідно до характеристик вихідного тексту, необхідних розмірів реферату та власного вибору.

Література:

1. Копильна О. М. (2019) Практика реферативного перекладу: навч. посіб. Київ. 136 с.

2. Матузкова О. П., Гринько О. С., Негру А. П. (2021) Перекладаємо з української мови англійською професійно : навч.-метод. посіб. із курсу «Практика перекладу». Одеса. 160 с.

3. Baril, D. & Guillet, J. (1992). *Techniques de l'expression écrite et orale*. Paris, Sirey, pp. 119–28.

4. Marion Ivonne Cohen-Vida (2012) How to teach writing abstracts in a foreign language? *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 46 (2012) pp. 4981

– 4985. Published by Elsevier Ltd. Selection and/or peer review under responsibility of Prof. Dr. Hüseyin Uzunboylu Open access under CC BY-NC-ND license.

Prokopenko A.A.

How to increase motivation to learn English

Kharkiv National Automobile and Highway University, Kharkiv

Motivation is one of the most important factors in language learning. Students with a good attitude towards English are more likely to work hard and keep going when learning gets challenging. Our exams are designed to motivate students by building their confidence step by step. We aim to bring learning to life – covering topics that students are familiar with and developing the skills they need to make friends, study and work in English [1].

What motivates students to learn a language? There are two main types of motivation.

- Learning English for a particular purpose – for example to get a job, get into university, to travel.
- Learning English because you enjoy learning, having fun and making progress. This tends to be the most effective form of motivation.

Students are also more motivated when they have a positive impression of English-speaking people and cultures. If they like the music, films or sports, they are more likely to want to learn the language. What motivates students at different ages?

Essentially, it's the same. Learners of all ages achieve more when they are intrinsically motivated. In other words, when the learning experience is fun, interesting and meaningful. Students will want to learn if they have extrinsic motivation, such as getting a reward for good results, or needing English for

university studies. But as Steve Jobs said: “The only way to do great work is to love what you do” [1].

British teachers state that motivation occurs in intrinsic and extrinsic forms. In the context of a language learning environment, an intrinsic driver might be a desire to learn another language for the enjoyment it brings in communicating in a different tongue. Many external drivers in language learning typically revolve around the need to gain a certificate of language competence, either to allow for further study or as needed for a job [2].

Charlotte Murphy an English language teacher worked with students who had both intrinsic and extrinsic motives behind their language learning, and much like a placement test that determines where our learners’ knowledge gaps are from a linguistical point of view, she learnt that exercises and activities that informed that to where the learners’ motivation lay was just as important as knowing what grammar form they struggled with. So, before we think about how we can motivate our learners, let’s look at how we can discover what motivates them personally[2]. Motivation is very personal, and so knowing your learners’ reasons for studying won’t just be to your advantage, but also theirs. Motivation to learn will be much higher if there is a genuine interest or significant reason to study. Below is an activity, that will help you to better understand what is meaningful to your learners.

- Choose a topic or subject that is personal to you and create a 1-2 minute audio recording talking about it.
- Share the recording with your learners and ask them to send you 2 or 3 questions about it.
- Respond to your learners’ questions in a new audio recording.
- Ask your learners to now create 1-2 minute audio recordings about their own interests.
- Get your learners to share their recordings within a group of peers and ask each other 2 or 3 questions.

- Get class feedback on what they learnt about their peers; what their interests were, and any surprise discoveries [2].

This is an activity to learn more about your learners, and for them to learn more about each other on a more personal level. Creating a sense of community within a class can also feed into your learners' motivation to study, as the classroom becomes a safer place to try out new things, practice in confidence, and feel part of a support network [2].

In conclusion, we should pay more attention to our students' personal interests and achievements to get them motivated in class. Using personification approach and discuss topics the students are interested in.

Література:

1. Cambridge University Press & Assessment 2023.
<https://www.cambridgeenglish.org/learning-english/parents-and-children/how-to-support-your-child/how-to-increase-motivation-to-learn-english/>
2. Charlotte Murphy 6 Practical Motivation Tips To Help Your Students To Learn English Oxford University Press 2023.
<https://teachingenglishwithoxford.oup.com/2021/04/19/motivation-students-learn-english/0>

Pryanitska V.B., Shepel O.V.

**Some peculiarities of non-verbal communication in the course of teaching
English**

Kharkiv National University of Municipal Economy named after O.M.Beketov

The process of teaching requires many practical skills and one of them is the ability to communicate effectively. As it is known, good communication is the basis for any successful relationships. People are mostly aware of the importance

of good verbal communication skills, but they often forget about the fact that approximately 80-100% of communication happens nonverbally. When a speaker expresses his/her thoughts, he/she can do it not only with the help of words, but also in many other ways. People can move in a way, which clearly reveals their inner intentions, even if they do not use words. Moreover, only a small percentage of the brain processes is represented by verbal communication. There are subtle and sometimes not so subtle movements, gestures, facial expressions and even movements of the whole bodies that indicate something is going on. The way a person talks, walks, sits and stands - all say something about him/her, and whatever is happening inside a person can have an impact on the outside world.

By becoming more aware of the body language and understanding what it might mean, people can learn to understand their conversation partners more easily. This puts the person in a better position to communicate effectively getting the inner meaning of the message. What is more, by increasing understanding of other people, a person can also become more aware of the messages that are conveyed.

The fact should be taken into account that even for very small children nonverbal communication is quite essential as the expressions of parents' faces rather than words is the major organ of communication for them. Parents can smile, touch and hug their children expressing deep love and affection. From a very early age children learn how to participate in the society deliberately built by grown-ups. As children become verbal communicators, they begin to look at facial expressions, vocal tones, and other nonverbal elements more subconsciously.

Therefore, the aim of the paper is to discuss the essence of nonverbal communication and communication on the whole, the need to teach it from the intercultural perspective as well as the importance of mastering the skill of nonverbal communication for the teacher's professional development.

Non-verbal communication is a process of generating meaning using behavior other than words. In terms of content, nonverbal communication tends

to do the work of communicating emotions more than verbal. While verbal communication is important, humans relied on nonverbal communication for thousands of years before the capability to communicate with words was developed.

It should be noted that what comes out of our mouths and what people communicate through the body language are two totally different things. When faced with these mixed signals, the listener has to choose whether to believe the verbal or non-verbal message. In most cases, the person is inclined to choose the non-verbal one because it's a natural, unconscious language that reveals the true feelings and intentions.

The majority of people are affected by the way others sit, walk, stand up, or hold their head. The way people move and carry themselves communicates a great deal of information to the world. Body movement includes the posture, bearing, stance, and subtle movements. They are especially vital for teaching listening and speaking, in particular, the skills for presentations, negotiations and discussions.

Gestures are very important in conveying information. People wave, point, beckon, and use their hands when they are arguing or speaking —expressing themselves with gestures often without thinking. However, the meaning of gestures can be very different dependently on regions and countries, so speakers should be careful to avoid misinterpretation based on the difference. Therefore, practice proves that non-verbal communication should be learned and taught from the intercultural perspective.

Since vision is crucial in perception of the surrounding world, it seems that eye contact is one of the most important types of nonverbal communication. The way people look at someone can communicate many things, including interest, affection, hostility or attraction. A great deal of communication happens through touch. Messages can be conveyed through the following actions: a strong handshake, a timid tap on the shoulder, a slap on the back, an affectionate pat on

the head, a firm grip on the arm, etc. Psychologists advise a warm hug without any words in case when children behave badly or are out of control.

As it is known, all people have a need for physical space, although that need differs depending on the culture, the situation, and the closeness of the relationship. People can sometimes feel uncomfortable during a conversation because the other person is invading their space. For example, the Italians and Arabs can stand too close while communicating but the English and Americans need interpersonal space for a successful negotiation. Communicator can use physical space to send many different non-verbal messages, including signals of intimacy and affection, aggression or dominance.

Researchers believe that while non-verbal communication and behavior can vary among different cultures, the facial expressions for happiness, sadness, anger, and fear are similar throughout the world. It should be emphasized that much information can be conveyed through a smile or a frown. The look at a person's face is often the first thing, which has influence on forming the attitude towards him or her. This attitude can be truthful even if it does not coincide with the one, which can be formed after hearing the words. "Actions speak louder than words"- says one English proverb. "What we say may not matter but the way we say it matters a lot" –says another proverb. The list of these statements of wisdom can be endless.

It is also important to consider the way the message is pronounced. When a person speaks, other people "read" the voice in addition to listening to the words. Things they pay attention to include the timing and pace, how loud the presenter speaks, the tone and inflection as well as sounds that convey understanding. Someone's tone of voice, for instance, can indicate sarcasm, anger, affection, love or confidence. The mechanism of the negative impression forming, which is based on the speaking habits can be discussed using the example of the main hero Mrs. Davidson in the novel "Rain" written by W.Somerset Maugham: "Her face was long, like a sheep's, but she gave no impression of foolishness, rather of

extreme alertness; she had the quick movements of a bird. The most remarkable thing about her was her voice, high, metallic and without inflection; it fell on the ear with hard monotony, irritating to the nerves like the pitiless clamour of the pneumatic drill”.

As many people nowadays frequently experience stresses and negative emotions there is one more thing that should be considered while discussing non-verbal communication: how to use this skill for the teacher’s professional and personal development. Stress compromises the ability to communicate. If people feel disappointed or irritated the tone of the voice, intonation and movements of the body will clearly signal that something unpleasant has happened. The teacher should be aware of some unconscious nonverbal expressions that might confuse or even turn off the class. If a person is overwhelmed by stress, it is best to take a time out. It is better to calm down before continuing the conversation. Once a person regains the emotional stability, he or she will be better “equipped” to deal with the situation in a positive way. Learning how to manage stress is one of the most important skills a teacher can do to improve his/her professional skills. A teacher who wants to become efficient must control his/her emotions, gestures, facial expressions, etc. Therefore, the material elaborately chosen for lessons must be “accompanied” by a proper behavior, gestures, facial expressions, in other words, a teacher should improve communicative skills as well as his/her psychological well-being. If some people think that students or learners attend the classes only for the reason that they want to learn English well they are mistaken. Communicative environment is the most important thing as every person wants to be needed, loved and respected as well as to become competent in the sphere of the subject studied. Clarity of speech, friendly disposition, smiling face, smooth movements of a teacher help to develop successful interaction. Realizing this fact will definitely lead to the teacher’s professional development.

References

1. Ellen Goldman As Others See Us: Body Movement and the Art of Successful Communication. Publisher: Routledge. Place of publication: New York. - 2004.- P. 3-50.
2. W.Somerset Maugham Rain. Publisher: Progress. Moscow. – 1981.-P. 28
3. Jeanne Segal, Ph.D., Melinda Smith, M.A., Greg Boose, and Jaelline Jaffe, Ph.D. Nonverbal Communication. April 2016.

Птушка А.С.

Особливості переглядового та пошукового читання

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

Читання є одним з найважливіших засобів залучення інформації і в житті сучасної освіченої людини займає велике місце. Для ефективної організації навчання необхідно дослідити природу читання, проаналізувати шляхи формування механізму читання на іноземній мові, вивчити види читання та існуючі підходи до навчання видів читання.

Існує поширена класифікація читання, запропонована Ф. Грелет [1], де виділяються такі види читання, як вивчаюче, ознайомлювальне, переглядове і пошукове читання, де вивчаюче читання – (study reading) – це повільний вид читання, метою якого є повне (100% інформація) розуміння змісту тексту. Швидкість не є істотним критерієм, але бажано не менше 50-60 слів в хвилину. Ознайомлювальне читання (normal fast reading/average reading/survey reading). Це, наприклад, читання художньої літератури. Мета – ознайомлення з основним змістом тексту, повнота розуміння складає близько 75% (main ideas and supporting details). Швидкий вид читання, швидкість не менше 180-200 слів в хвилину (для англійської мови).

Переглядове читання (skimming) має на меті перегляд тексту з метою визначити, які питання в ньому піднімаються. Повнота розуміння невелика, швидкість близько 500 слів в хвилину. Пошукове читання (search reading) – пошук інформації про яку відомо, що вона в тексті має місце. Швидкість – більше 300 слів за хвилину.

Розглянемо найбільш популярні види читання серед студентів, такі як пошукове і переглядове читання. Пошукове читання має на меті пошук конкретної інформації, а переглядове читання передбачає, що при збіглому перегляді тексту, можна з'ясувати, чи містить цей текст яку-небудь корисну читачеві інформацію [2].

Пошукове читання – це підхід до читання, який спрямований на пошук конкретної інформації в тексті для відповіді на питання або задачу. До його основних особливостей включають цільове спрямування, де пошукове читання має конкретну мету – знайти певну інформацію. Читач звертає увагу на ключові слова та фрази, які пов'язані з запитом або завданням; пошукові навички, а саме читач використовує навички пошуку, такі як сканування тексту, визначення ключових слів, використання індексу, заголовків та підзаголовків, щоб швидко знайти потрібну інформацію; ефективність, де головною метою пошукового читання є ефективно та швидко знаходження відповідей на запитання чи вирішення завдання. Читач не зволікає на докладний розгляд тексту, якщо він не має відношення до поставленої задачі; вибіркоче читання, де під час пошукового читання читач може зосереджувати увагу тільки на тих частинах тексту, які містять необхідну інформацію, і ігнорувати інше; використання допоміжних засобів, тут пошукове читання може включати в себе використання допоміжних засобів, таких як підкреслення, позначки, замітки, щоб виділити ключову інформацію; задачі та питання, де пошукове читання часто використовується для відповіді на питання або вирішення завдань. Читач активно шукає інформацію, яка може відповісти на питання чи

допомогти розв'язати проблему; відсутність глибокого аналізу, до цього пункту треба звернути головну увагу під час пошукового читання, бо увага зосереджена на пошуку та знаходженні інформації, а не на глибокому аналізі тексту чи розумінні його контексту.

Пошукове читання є корисним інструментом для розв'язання конкретних завдань і пошуку інформації в тексті, але, як правило, воно не передбачає глибокого розуміння тексту в цілому.

При пошуковому читанні текст прочитується з метою знаходження відносно невеликої кількості інформації для наступного її використання в певній меті. Це може бути дата, час, години роботи, імена і назви, або більш розгорнута інформація у вигляді опису, аргументації, судження. При переглядовому читанні читач збирає інформацію про корисність тексту, про те, чи знадобиться йому ця інформація для використання надалі. Для цього досить познайомитися із структурою тексту, прочитати заголовки і підзаголовки, окремі абзаци. Цей вид читання має на увазі пошук конкретних ключових слів і знаходження по них тієї частини тексту, де знаходиться необхідна інформація. Читання ж усього тексту – зайва витрата часу. Тому при навчанні цьому виду читання також потрібне строге обмеження часу для виконання завдання [3].

Переглядове читання – це спосіб читання, який спрямований на швидкий та поверхневий огляд тексту, щоб отримати загальне уявлення про його зміст [1]. Цей підхід відрізняється від глибокого читання, де читач більш уважно досліджує текст, зосереджуючись на деталях та розумінні кожного слова чи речення. Основні особливості переглядового читання включають наступні пункти: швидкість, так як під час переглядового читання акцент робиться на швидкості. Це дає змогу пройти текст швидко, не витрачаючи час на кожне слово чи речення; сканування, тут читач швидко проглядає текст, шукаючи ключові інформаційні слова, фрази, заголовки та підзаголовки. Це допомагає зорієнтуватися в змісті тексту та

визначити, чи він вартий подальшого уважного читання; загальне уявлення, де метою переглядового читання є отримання загального уявлення про зміст тексту. Читач не занадто глибоко вдається в деталі та не розглядає текст критично; відбір інформації, де після перегляду тексту можна визначити, яка частина тексту має найбільший інтерес або релевантність. Це допомагає ефективно визначити, які частини тексту варто читати більш докладно; використання допоміжних засобів, де під час переглядового читання можна користуватися допоміжними засобами, такими як швидкий перегляд або підкреслювання тексту, щоб виділити ключові моменти; відсутність глибокого аналізу, де під час переглядового читання не проводиться глибокого аналізу тексту або ретельного розуміння його контексту. В основному звертається увага на загальний зміст.

Переглядове читання може бути корисним інструментом для ефективного просування через великі обсяги тексту та швидкого визначення релевантності, але важливо розуміти, що воно не замінює глибокого аналізу тексту в разі потреби в глибшому розумінні та оцінці.

Важливо розуміти, що переглядове та пошукове читання можуть бути ефективними, але вони не завжди взаємовиключають один одного. Часто комбінування цих підходів може бути найбільш оптимальним способом роботи з текстами, в залежності від мети і завдання.

Таким чином, вибір типу читання залежить від його мети або суті завдання. Іноді важливо знайти конкретну інформацію в тексті, в інших випадках – зрозуміти суть, найосновніше, в третіх – познайомитися з текстом, його деталями, а в четвертих – читати англomовний текст для вивчення самої мови.

Література:

1. Grellet F. *Developing Reading Skills*. Cambridge, 1981. 237 p.
2. Williams E. *Reading in the Language Classroom*. Oxford, 1984. 113 p.

3. Brown G. Teaching by Principles. An Interactive Approach to Language Pedagogy. New Jersey, 1994. 467 p.

Рачковський О.В.

Аналіз і дослідження порівнянь як одного з видів мовної гри

Харківський національний університет міського господарства

ім. О.М. Бекетова

Мовну гру в розмовній мові можна розглядати як реалізацію поетичної функції мови. Граючи, той, що говорить, звертає велику увагу на форму мови. А спрямованість на повідомлення як таке і є характерна риса поетичної функції мови. Таким чином, ігрова функція мови - це один із особливих видів поетичної функції. Однак, спірним є питання про те, чи властивий для звичайної людської мови естетичний початок.

Вважається, що звичайна людина нерідко відчуває свідому чи несвідому потребу не тільки повідомити щось, не тільки використовувати мову в утилітарних цілях, але і випробувати самому і викликати у співрозмовника естетичне почуття самою формою мови. Найчастіше це почуття реалізується у вигляді установки на комічний ефект. Жартувати, іронізувати, прагнути викликати посмішку або сміх співрозмовника прийнято в невимушеній мові. Саме так проявляється установка на творчість, на естетичний ефект в розмовній мові. Розмовну мову можна розділити на дві сфери: сферу жартівливій тональності і сферу серйозної тональності.

У сучасній розмовній мові випадки, коли той, який говорить, свідомо реалізує установку на комічний ефект не рідкісні. Доказом цього є інформативна порожнеча такої промови, а свідченням свідомої установки на незвичайну форму - особливі просодичні показники: інтонаційне

виділення, уповільнення темпу, підкреслення наголосом, виділення окремих складів [1, с. 114-135]. У подібних випадках мова має ігровий характер.

Однак, такі показники не є обов'язковими. Деякі навмисно жартують серйозно, тобто так, щоб ніякі додаткові показники не вказували на ігрову установку: контраст серйозного тону і того, що він наділяє, підсилює комічний ефект [2, с. 126-127]. Установка на гру не завжди призводить до високого естетичного ефекту.

У розмовній мові мовна гра виступає як особливий рід комічного ефекту. Вона служить для того, щоб викликати посмішку, сміх, створити жартівливий настрій або іронічне ставлення. Комізм відноситься до найбільш частої, але не єдиної функції мовної гри в розмовній мові. Мовна гра може використовуватися і як реалізація експресивної функції мови, яка має на меті пряме вираження ставлення мовця до того, про що він говорить. Мовна гра може виступати як засіб «пом'якшення» мови, вона усуває серйозність тону, послаблюючи тим самим зміст повідомлення.

Діапазон випадків мовної гри широкий. Граючи той, який говорить, може не ставити перед собою ніяких змістовних завдань, крім однієї: не бути нудним, посилити невимушеність спілкування, розважити себе і співрозмовника, а для цього висловитися незвично. Але мовна гра може бути пов'язана і зі змістом промови: вона може служити для більш точної і тонкої передачі думки, для образної і виразної передачі повідомлення. Мовна гра може так само мати зображальний характер - служити для імітації людини, чії слова передає мовець, або для наочного зображення ситуації говоріння.

Мовна гра складається з двох різних стихій – баляндасів, не пов'язаних з передачею змісту промови, які сягають корінням в явища народної сміхової культури, та з дотепності, коли незвичайна форма

вираження пов'язана з більш глибоким виразом думки мовця і з більш образною, експресивною передачею змісту.

Характеризуючи мовну гру, як особливість сучасної розмовної мови, важливо підкреслити наступне: не всі мовці схильні до мовної гри; є особи, які широко її застосовують і особи, які не визнають мовної гри.

Ставлення лінгвістів до мовної гри суперечливе. Існує думка, що це явище не варте уваги, так як не містить нічого естетично цінного, ґрунтується на трафаретах і шаблонах. Але є й інша думка лінгвістів. Визнаючи, що самі умови протікання розмовної мови - її непередбачуваність і невимушеність - зумовляють невибагливість багатьох явищ мовної гри, вони вважають, що в мовній грі відома шаблонізація поєднується з творчістю. Існують улюблені приклади мовної гри, що діють в суспільстві в той чи інший час, поряд з якими функціонують і рідкісні прийоми, що носять печать індивідуальності. Певний інтерес представляє встановлення найбільш типових, трафаретних прийомів мовної гри, і виявлення тих мовних засобів, які служать для них матеріалом. Їх опис і характеристика дозволяють розкрити механізм мовного комізму, його національну своєрідність, а так само його специфіку в ті чи інші періоди розвитку мови.

Прийоми мовної гри можна в найбільш загальному вигляді охарактеризувати так:

1. Вибір чужорідних для розмовної мови, незвичайних для неї засобів вираження.
2. Побудова одиниць своєрідних: 1) за формою, 2) за значенням, 3) за формою і значенням.

У сміховому світі чітко простежуються два напрямки, які властиві комічному ефекту багатьох країн і народів [3, с. 97-112]. Це баляси і дотепності. Перший напрямок базується на народній сміховій культурі. До неї відносяться різного роду переінакшування слів, прийоми римування,

макаронічна манера мови (введення без потреби в невимушено побутовий текст іншомовних слів).

Явища другого роду об'єднуються однією загальною ознакою - змістовною і формальною багатоплановістю. Каламбури, іронічні і жартівливі непрямі номінації (метафоричні, метонімічні, смішні порівняння, цитація).

Перелічені прийоми мовної гри можуть послужити для порівняння розмовної мови різних мов. Це важливо як для виявлення національної специфіки розмовної мови різних мов, так і для виявлення того загального, що характерно для мовного комізму різних народів.

Література:

1. Білодід І. К. Мова і ідеологічна боротьба // Мовознавство. - 1973. - №5. - С. 3-19.
2. Reiners L. Stilkunst / L. Reiners - München, 1955. – S. 265
3. Турлакова Н.Б. Дослідження самопізнання як когнітивної основи саморозвитку особистості / Н.Б. Турлакова // Науковий огляд. – 2015. - №6 (16). – с. 123-133.

Руденко Н. В.

Особливості навчання іноземної мови на немовних спеціальностях

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Студентські роки для сучасного студента найцікавіші, найзахопливіші, найбезтурботніші і водночас своєрідно нелегкі. Адаптація студентів до навчального середовища вищого закладу - це багатогранний процес, який включає педагогічні (виховання і самовиховання) і соціальні (соціальні інститути) впливи, які позначаються у поглядах і поведінці

студентів. Вони взаємопов'язані і виступають у сукупності, забезпечуючи як безпосередній, так і опосередкований вплив на особистість студента. Як і в будь-якому іншому колективі, у студентській групі взаємодіють індивіди зі своїми особистісними якостями, інтересами, з різним статусом, що обумовлює їхню поведінку і впливи на інших осіб. Кожен з них намагається зайняти активну позицію, відстояти свої права, реалізувати можливості, утвердити амбіції. Ця складна мозаїка інтересів, прагнень, дій і утворює соціально-психологічний клімат у колективі, формує міжособистісні взаємини між студентами.

Студентська академічна група - найменше за чисельністю формальне об'єднання студентів, необхідне для здійснення навчально-виховної діяльності, у процесі якої студенти постійно спілкуються між собою. Дослідники (А.Лутошкін, Л.Уманський) виділяють такі підструктури у її загальній структурі:

- офіційні ділові зв'язки студентів, що визначаються системою доручень;
- неофіційні ділові зв'язки у випадках, коли відсутні офіційні повноваження, проте, деякі студенти фактично виступають у ролі лідерів;
- емоційні підструктури, основу яких складають психологічні категорії симпатії, антипатії, байдужості [2, с.123].

Виховання особистості в колективі є втіленням закономірностей розвитку суспільства, адже в колективних взаєминах створюються умови для соціально-психологічного її розвитку. Студентську академічну групу як колектив, характеризують єдність цілей, певний рівень міжособистісного спілкування, згуртованість, внутрішня дисципліна, специфічні норми співжиття. Колектив - не застигла структура, він постійно розвивається, проходячи певні стадії. Л.С. Макаренко довів, що формування первинних колективів детермінується певними закономірностями. Він виділив чотири етапи розвитку колективу [3, с. 39]:

1. Етап вимог вихователя до членів колективу.

2. Етап, коли вимоги до колективу висуває колектив.
3. Етап, коли колектив висуває вимоги до окремої особистості.
4. Етап, коли кожний член групи висуває перед собою певні вимоги громадської поведінки, а виконання моральних норм стає його особистою потребою, тобто коли процес виховання переростає у процес самовиховання.

Навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі, а отже, розвиток особистості студента у студентському колективі на різних курсах має певні особливості.

На першому курсі відбувається адаптація колишнього абітурієнта до студентських форм колективного життя. Поведінка студентів характеризується високим ступенем конформізму (пасивне, пристосовницьке прийняття наявних порядків, правил, норм у поведінці). У першокурсників відсутній диференційований підхід до власних ролей. Другий курс є періодом найнапруженішої навчальної діяльності студентів. У життя другокурсників інтенсивно включені всі форми навчання і виховання. Студенти отримують загальну підготовку, формуються їхні широкі запити і потреби. Процес адаптації до середовища здебільшого завершений. Особливостями організації навчання на третьому курсі є вивчення дисциплін спеціалізації. На четвертому курсі їхній поведінці властивий інтенсивний пошук раціональних шляхів і форм спеціальної підготовки; відбувається переоцінка цінностей.

Враховуючи це, виховну роботу в студентській групі необхідно розбити на етапи, головними завданнями яких є:

1. Адаптаційний період: формування пристосувальних механізмів у студентів-першокурсників; активізація психічних процесів як відповідної реакції організму на нові умови; вивчення рівня пристосувальних механізмів у студентів, пов'язаних з особливостями їх характеру; створення умов для сприйняття студентом соціальної ролі; зв'язок з батьками.

2. Закріплення навичок саморегуляції студента в процесі адаптаційного періоду: надання допомоги в організації режиму студента; співбесіда з метою виявлення рівнів побутових умов; активізація студентського самоврядування.

3. Період стійкої адаптації: стабілізація успішності, високий рівень самостійності, активна участь у науково-дослідній та громадській роботі; самоорганізація вільного часу, дозвілля; закріплення знань, умінь і навичок студента самовиховуючого характеру.

4. Після адаптаційний період: навчально-пізнавальна діяльність, у процесі якої здійснюється розвиток свідомості студента, формування умінь і навичок самоосвітньої діяльності, прагнення до інтелектуального самовдосконалення; забезпечення узгодженості в роботі викладацького, студентського та батьківського колективів.

Виокремлюють декілька видів адаптації: до навчальної діяльності та нового соціального середовища. Адаптація до навчальної діяльності пов'язана зі зміною форм і методів навчання, ускладнення змісту навчальних дисциплін та ін.

Залежно від ставлення студентів до професійного навчання і громадської роботи, за їх соціальною активністю та позанавчальними інтересами можна виокремити такі групи студентів [1, с.281]:

1 тип. Студенти, яким притаманний комплексний підхід до мети та завдань професійного навчання. Вони мають широкі пізнавальні інтереси, допитливі, ініціативні, успішно навчаються з усіх дисциплін. Багато читають додаткової літератури, самі активно шукають нові аргументи, додаткові обґрунтування, порівнюють інформацію і аналізують її, зацікавлено обмінюються думками з одногрупниками, перевіряють достовірність своїх знань. Студенти такого типу мають орієнтацію на широку соціалізацію, на різнобічну глибоку професійну підготовку. Вони

беруть активну участь у роботі наукових гуртків або навіть проводять наукові дослідження разом з викладачем.

2 тип. Студенти, які чітко орієнтуються на вузьку спеціалізацію. Хоча пізнавальна діяльність студента й виходить за межі навчальної програми. Для цієї групи студентів притаманне цілеспрямоване, вибіркоче набуття лише тих знань, умінь і навичок, які необхідні (на їх думку) для майбутньої професійної діяльності. Ці студенти добре й відмінно навчаються з дисциплін, що пов'язані з їхньою спеціальністю, не виявляючи при цьому належного інтересу до суміжних наук і дисциплін. Система духовних запитів студента звужена рамками професійних інтересів і тими, які перебувають поблизу них.

3 тип. Цю групу складають студенти "ледарі" та "нероби". До вищої школи вони прийшли за вимогою батьків, "за компанію" з товаришем або щоб не йти працювати чи служити в армії. Сфера їх інтересів міститься за межами навчально-професійної діяльності. До навчання студенти ставляться байдуже, постійно пропускають заняття, мають "хвости". Якщо їм допомагають товариші (батьки або викладачі), то вони отримують диплом.

Успішна адаптація в студентській групі є необхідною умовою продуктивної соціальної активності, професійного самовизначення особистості, розвитку індивідуальності. Для адаптації у новому соціальному середовищі важливо вміти швидко знаходити своє місце у спільній діяльності, свою роль у новому колективі, визначати зразки поведінки й мислення, що визначатимуть систему цінностей і норм формування нового колективу.

Подоланню труднощів адаптаційного періоду сприяє спеціально організована виховна робота вищого навчального закладу, в процесі якої формується колектив, особистісні навички та вміння спілкуватися, взаємодіяти з іншими, налагоджувати стосунки зі студентами, викладачами

тощо. У цей період вирішальне значення має підтримка, допомога, увага з боку куратора та викладачів.

Отже, постійне вивчення рівнів сформованості взаємин кожного студента та колективу академічної групи, етапів успішної соціально-психологічної адаптації особистості в колективі, навчальному середовищі дає змогу ефективно побудувати навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі з урахуванням тих змін, яких зазнає студентський колектив загалом і кожен його член зокрема, коригувати зміст і методику цього процесу.

Література:

1. Бех І. Д. Виховання особистості. / І. Д. Бех – К., 2017. – У 2-х кн. – 341 с.
2. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація. / Н. П. Волкова – К., 2019. – 255 с.
3. Діагностика рівня готовності викладачів до виховної роботи зі студентською молоддю : методичні рекомендації / укладач: Л. В. Мороз. – К., 2018. – 90 с.

Saienko N. V.

The place of feedback in teaching foreign languages via translanguaging

Kharkiv National Automobile and Highway University, Kharkiv

Feedback is known as the teacher's reaction to the student's answer containing errors, the process of correcting the student's mistakes while learning a foreign language in order to obtain information about the success of the completed task and the effectiveness of the applied teaching method. It

emphasizes the gaps in the students' knowledge and skills, prompting them to work on filling them.

The organization of feedback under the conditions of distance learning is a fairly new phenomenon that requires the development of new non-traditional approaches. Kharkiv National Automobile and Highway University proposed its own method of organizing feedback during distance teaching of English to the university students.

Relatively recently in modern linguodidactics the so-called translingual approach to teaching foreign languages which is aimed at developing the skills of quick, smooth and efficient switching from one language code to another [1] began to evolve.

Translanguaging is a language practice that allows language learners to use all their linguistic skills, experience, and competences acquired in L1. The term is meant to describe the practice that involves a deliberate alternation between the language of input and output [2].

Nowadays there are attempts to substantiate the benefits of using mother tongue (MT) as opposed to the use of only foreign language (FL) in the foreign language classrooms and offer innovative methods of its use. As some researchers claim [3], the assumption that an English-only approach is the most constructive way of teaching English is not supported by any studies, and although English-only policies remain dominant in many contexts around the world, the arguments for them are not proven.

Throughout the world we can observe the enduring M. Berlitz legacy, the attempt to teach languages with no MT, no printed word, minimum drilling, and almost immediate participation in real-life activities. It is assumed that all you need to do is engage learners in communicative interaction and the natural learning processes will do the rest. As Butzkamm & Caldwell claim, this is a recipe for submersion, not immersion [3]. The authors suggest drastic re-thinking of foreign language teaching methodology since the knowledge and skills

acquired through and with the MT provide the foundation for foreign language learning and teaching.

Psycholinguistic studies show that the MT and foreign languages are in a state of interaction, and the MT necessarily takes part in the formation and formulation of thoughts in a foreign language. This phenomenon has received the name of language coactivation, which awaits thorough research and a reliable evidence base.

The theory of the FL acquisition in the interpretation of Krashen argues that mastering a new language depends mainly on the input – the perceived language material. And, it is necessary that the perceived material be understandable (comprehensible), i.e. the meaning of the text heard or read should be transparent to the student as much as possible. The author claims that “We acquire ... only when we understand language” [4, p. 21].

Students' anxiety and stress caused by incomprehensible input make it difficult to master a foreign language, straining their “affective filter”. This barrier of cognitive overload can be eliminated by using the MT.

The practice implemented at our university shows that an effective way to ensure the comprehensibility of the input in FL is a parallel translation into the learners' MT.

A parallel translation is a translation placed on the same page with a FL original, due to which texts in both languages are available to simultaneous visual perception.

The effectiveness of parallel texts as a learning tool can apparently be explained by the following facts: parallel translation relieves the reader of the need to look for each unknown word or expression in the dictionary, so that they are not distracted from the content of the text, which saves time and increases interest and motivation for further reading; translation makes it possible, consciously or unconsciously, to compare, analyze and derive models of how the same content is expressed by means of different languages.

All this allows students to process a large amount of input in a short time, increasing their vocabulary and gaining confidence in working with a foreign language.

Parallel texts are a widespread way of learning languages among polyglots. It is known, e.g., that due to this method Heinrich Schliemann, who, besides archeology, was known for his interest in languages, mastered sixteen languages.

This approach is consistent with the thesis of Stephen Krashen that "... our task is to provide the students with the tools they need to continue improving without us. We need to provide enough input so that they can gain the linguistic competence necessary to begin to take advantage of the informal environment, the outside world. In other words, they need to know enough of the second language so they can understand significant portions of non-classroom language" [4, p. 76].

While the selection of content is fundamental, another critical task is the development of effective methods to teach foreign languages. The most advanced of these methods are related to information and computer-based technologies.

Educational institutions across the world are experiencing a period of transition from traditional synchronous methods of learning which take place in the classroom to asynchronous ones that can be applied online at any place and/or time through distance or e-learning.

The digitalization of education is a current trend to reform and modernize the global educational system. Sources of important information such as text, sound, video, and other data have been put into digital languages.

One important area of technological progress is the significant increase in production and worldwide distribution of audiovisual products used for work, leisure, information gathering and, more recently, language learning.

The increasing pervasiveness and dissemination of technology, together with the intensification of globalization processes have made possible the fluid and immediate circulation of information and cultural messages. The

entertainment and multimedia industries play a crucial role in this dynamic through audiovisual translation (AVT).

AVT as a modern direction in linguistics is also developing rapidly as digital technologies improve, making a significant contribution to the popularization of foreign languages and cultures.

AVT refers to the transfer of verbal language in audiovisual media and in general it is used to indicate screen-translation.

In our approach we used the voiced parallel translation, where students receive a bilingual script, as well as video and audio recordings of new words and phrases that make up the texts in both languages, for self-study outside of the classroom. The vocabulary of the texts and the texts themselves are placed on the screen in parallel with their translation. The material is listened to simultaneously with the visual support, is repeated in pauses after the speaker, and is then trained while completing creative or problem tasks in the classroom.

Solving the problem of memorizing lexical items and forming a bilingual lexicon, we relied on theoretical approaches and research on memorizing foreign words. The multicomponent model of memory, proposed by R. Atkinson and R. Shiffrin back in 1968 [5], has long been the main theory of memory in cognitive psychology. The idea behind the model is that memory consists of three "storages": sensory register, short-term memory, and long-term memory. It is assumed that information is transferred between these storages in a linear mode, and this process is described as information input, processing, and output.

According to this model, information is first perceived by the senses and entered into sensory memory, then it moves into short-term memory, from which, with sufficient repetition, it moves into long-term memory. If there is not enough repetition, then the information is forgotten and lost from short-term memory in the process of "substitution" or "decay". Each storage has its own capacity and storage duration parameters, as well as information encoding channels, which are divided into three types: 1) visual; 2) acoustic; 3) semantic. In our approach, we

engaged all three channels, while memorizing the meaningful units of the texts improved with each repeated listening.

While repeating words and phrases the students got an immediate feedback listening to the recorded speaker's correct pronunciation. Such an audio feedback could help learners improve their pronunciation skills. While completing creative and problem tasks the feedback was concentrated on content that allowed the students to be more enthusiastic in communication without focusing on making grammar or pronunciation mistakes.

Next, we used material that was already trained in new contexts by varying it through substitutions, transformations, extensions, and novel combinations.

According to Butzkamm & Caldwell [3], once the students properly consolidated the basic situation, acted it out and learned to permute the sentences, the moment arrived when the class is ready to venture into creative, message-oriented role-making activities and put what they have learned to meaningful use.

This approach can be seen as a variant of adaptive learning, which has a great potential for autonomy and personalization in language training which is at the heart of educational programmes around the world and one of the greatest education challenges of the twenty-first century.

References:

1. Chen, X. (2017). Translingual Practices in the First-year International Students' English: Academic Writing. *International TESOL Journal*. Vol. 14. Iss. 1, pp. 25–50.
2. Lewis, G., Jones, B., Baker, C. (2012). Translanguaging: origins and development from school to street and beyond. *Educational Research and Evaluation: An International Journal on Theory and Practice*, 18(7), pp. 641–654.
3. Butzkamm W., & Caldwell J. A. W. (2009). *The Bilingual Reform: A Paradigm Shift in Foreign Language Teaching*. Tübingen: Narr.

4. Krashen, S. D. (1995). Principles and practice in second language acquisition. Prentice Hall Europe, Hemel Hempstead, Hertfordshire.
5. Atkinson, R. C., & Shiffrin, R. M. (1968). Human memory: A proposed system and its control processes. The psychology of learning and motivation. Vol. 2, pp. 89-195.

Скрипник Н. С.

**Розвиток медіаграмотності студентів технічних зво в контексті
вивчення іноземної мови**

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, м. Харків

Наразі люди знаходяться в навколишньому середовищі, насиченому надзвичайною кількістю інформації. Неперервно ми піддаємося впливу різноманітних медіа: телебачення, радіо, інтернет-трансляції, соціальні мережі, електронна пошта, месенджери, відеоблоги, зовнішня реклама та інше. Для успішного орієнтування в цьому океані інформації необхідно розвивати вміння медіаграмотності. Сучасні студенти вирізняються тим, що вони сприймають світ інформації та електронних пристроїв як природне середовище, вільно користуються новітніми гаджетами, тестують їх функціонал і випробовують нові мобільні додатки тощо. З іншого боку, поширені ситуації, коли студенти звертаються до Інтернету для знаходження необхідної інформації чи відповіді на питання, і перші кілька результатів у пошуку приймаються як остаточно правильні або вичерпні. Таким чином, розвиток медіаграмотності є важливим аспектом навчання сучасних студентів у вищих навчальних закладах і стає необхідним елементом підготовки майбутніх фахівців

Проблеми формування і розвитку медіаграмотності та медіаосвіти досліджують вітчизняні та зарубіжні. Проте термін «медіаграмотність»

наразі не має остаточного, повністю узгодженого визначення. Так, деякі вчені пов'язують її зі здатністю критично оцінювати інформацію, продукувати її та ділитися нею; інші зосереджуються на вмінні користуватися різними сучасними технологіями, обладнанням та гаджетами. Але значна частина вчених дотримується думки, що медіаграмотність – це частина медіаосвіти. Так, К. Ворноп вважає, що медіаграмотність – це результат медіаосвіти, вивчення медіа. Українськими вченими виведено наступне визначення: медіаграмотність – це сукупність мотивів, знань, умінь і можливостей, які сприяють критичному аналізу та оцінці медіатекстів з подальшою можливістю експериментувати і створювати власні [5, с. 37; 6, с. 22; 7, с. 101]. Однак більшість медіа-освітян вбачають своє завдання в тому, щоб, насамперед, спрямувати студентів на критичне осмислення інформації, яку їм подають через джерела ЗМІ [2, с. 17] .

В Європейській хартії медіаграмотності [4, с. 21] представлено сім напрямів компетенції (або використання), пов'язаних з медіаграмотністю:

- ефективно використовувати медіа-технології для доступу, зберігання, пошуку та обміну контентом для задоволення індивідуальних потреб та інтересів громади;
- отримувати доступ до та робити обґрунтований вибір широкого спектру медіа-форм та контенту з різних культурних та інституційних джерел;
- розуміти, як і чому створюється медіа-контент;
- критично аналізувати прийоми, мови та умови використання засобів масової інформації та повідомлення, які вони передають;
- використовувати засоби масової інформації творчо для висловлення та передачі ідей, інформації та думок;
- виявляти та уникати або оскаржувати медіа-контент та послуги, які можуть бути небажаними, образливими чи шкідливими;

- ефективно використовувати засоби масової інформації у реалізації демократичних прав та цивільних обов'язків.

За Л. Петрик, медіаграмотність тісно пов'язана з формуванням критичних і творчих навичок і умінь. Перш за все, це розвиток критичного мислення, здатність вирішувати проблеми, аналізувати і оцінювати інформацію. Медіаосвіта, в свою чергу, відповідає за розвиток таких глобальних навичок, як міжкультурна комунікація, усвідомлення себе, як активного члена суспільства, свободи слова і права на інформацію [7, с. 101]. Таким чином, основне завдання медіаграмотності – навчити студентів зіставляти, аналізувати, відкидати несуттєве і концентруватися на необхідному, переконливо аргументувати свою точку зору і розуміти, що можуть існувати інші судження щодо однієї і тієї ж проблеми. Нашим завданням вважаємо розглянути можливості і способи розвитку медіаграмотності в освітньому процесі технічного ЗВО через вивчення курсу іноземної мови.

Вивчення іноземної мови зазвичай передбачає практичні заняття, а не лекції із наданням студентам значних обсягів теоретичної інформації. Проте на практичних заняттях з іноземної мови також є можливості для опрацювання (перекладу рідною та іноземною мовами, обговорення, виступів, дискусій тощо) певних питань із подальшою практичною роботою. Пропонуємо методи і завдання з розвитку медіаграмотності студентів, що були успішно апробовані зі студентами першого і другого курсів Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті під час викладання дисциплін «Іноземна мова» та «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

Вважаємо доцільним та ефективним використання схеми, запропонованої Національною асоціацією з навчання медіаграмотності [1], що передбачає чотири етапи з розвитку медіаграмотності. Перший етап – це визначення. Перш за все, викладач іноземної мови має переконатися, що

студенти знають, що таке сучасні засоби масової інформації. Необхідно їм нагадати, що медіа – це не тільки телебачення і радіо, але також і всі друковані видання, а також рекламні листівки і білборди, соціальні мережі, сайти новин та оголошень, відеоігри та мобільні додатки.

Наступним етапом є визначення особистих уподобань студентів, найпопулярніших сайтів і соціальних мереж, якими вони користуються для отримання інформації, які ресурси вони вважають «хорошими», а які «поганими». Таким чином, викладач може зрозуміти наявний рівень медіаграмотності студентів, чи вміють вони розрізняти надійні і ненадійні джерела інформації, розпізнавати так звані «фейкові» новини і пропаганду.

Третій етап має на меті аналіз інформації студентами. Перед тим, як поширювати інформаційні повідомлення або створювати власні і ставати активним учасником медіа-простору, студенти повинні навчитися аналізувати вже наявні засоби масової інформації. Для цього доцільно використовувати стратегію оцінювання інформації «E.S.C.A.P.E.» (Evidence - докази, Source - джерело, Context - контекст, Audience - аудиторія, Purpose - мета, Execution - оформлення) [3].

Останнім етапом є створення власного медіапродукту (репост, пост, новина, веб-сайт, додаток, відеоблог тощо).

Таку стратегію можна ефективно використовувати для вивчення та повторення лексичних тем, що пов'язані із ЗМІ, таких як "Газети", "Телебачення", "Медіа", "Реклама" та інші. Також її можна успішно застосовувати під час занять із звичайним підручником за конкретним курсом, оскільки багато з них містять теми та завдання, пов'язані із реальним життям сучасної студентської молоді. Наприклад, обговорення популярних соціальних мереж, фотографій чи повідомлень від зірок шоу-бізнесу та спорту, а також статей про них з різних джерел, оголошень та постів, що стосуються уподобань та хобі.

Інший варіант використання цієї стратегії - впровадження її при підготовці новин або повідомлень самими студентами як домашнє завдання та у самостійній роботі студентів. Наприклад, ви можете запропонувати одному або двом студентам з групи підготувати дві новини - одну реальну та одну фейкову, із фото та посиланням на джерело інформації. Під час заняття студенти аналізують ці новини за стратегією "E.S.C.A.P.E." та визначають, яка з них є правдивою, а яка - ні. Інший варіант - декілька студентів готують по одній новині, а потім в аудиторії проводиться аналіз новин, щоб визначити, чи є серед них неправдива інформація, і в кого саме.

Навички критично оцінювати інформацію та використовувати стратегію «E.S.C.A.P.E.» можна розвивати на початку заняття (warming-up activities), при обговоренні новин або у вступній частині лексичної теми, а також при її повторенні і закріпленні.

Таким чином, медіаграмотність є однією з важливих складових підготовки майбутніх фахівців за вимогами сучасного світу. Вона відповідає за розвиток таких важливих навичок, як критичне мислення, аналіз і створення інформації, а також допомагає студентам успішно впоратися з величезними обсягами інформації. За відсутності спеціалізованих медіаосвітніх курсів для студентів технічних закладів вищої освіти, курс іноземної мови можна використовувати як чинник розвитку медіаграмотності майбутніх фахівців за допомогою означених методів.

Література:

1. Barry, C. Implementing Media Literacy In Your Classroom URL: <https://medialiteracyweek.us/wp-content/uploads/2015/07/implementing-ml.pdf>.
2. Borysenko O. A., Vysotska S. S. Media Literacy: Ukrainian Perspective. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, VI (64), Issue: 154, 2018. P. 16-22.

3. E.S.C.A.P.E. Junk News. URL: <https://newseumed.org/tools/lesson-plan/escape-junk-news>.
4. The European Charter of Media Literacy URL: <http://www.euromedialiteracy.eu/index.php?Pg=charter>
5. Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд. К.: АУП, ЦВП, 2011. 58 с.
6. Павленко І. Г., Курліщук І. І. Формування медіаграмотності студентів в освітньому процесі вищого навчального закладу. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 61, 2018. С. 227-231.
7. Петрик Л. В. Медіа-грамотність як навичка ХХІ ст. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. Випуск 27, 2017. С. 100–104.

Чевичелова О. О.

Використання інтегрованого підходу в навчанні іноземної мови у ЗВО

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

На сучасному етапі викладання іноземних мов у закладах вищої освіти основним завданням викладача є формування у студентів необхідного рівня комунікативної компетенції. Адже вона є ключовою для забезпечення академічної мобільності студентів та дає їм можливість адаптувати власну освіту до різних умов та вимог роботодавців. Володіння іноземною мовою стало фундаментальною навичкою в сучасному суспільстві, що, безумовно, вимагає застосування нових та ефективних методів і форм організації навчання. Зважаючи на тісний взаємозв'язок різних видів мовленнєвої діяльності, інтегрований підхід виступає ефективним методом, спрямованим на комплексне формування як продуктивних, так і рецептивних навичок. За інтегрованого підходу різні види мовленнєвої

діяльності виступають як мета і засіб навчання, що сприяє збалансованому розвитку всіх аспектів мовленнєвої компетенції. Інтеграція аудіювання та читання з подальшим включенням у мовлення має великий потенціал для одночасного розвитку різних аспектів мовленнєвої діяльності та є втіленням комунікативного підходу, оскільки реальне спілкування передбачає обробку інформації з різних джерел, використовуючи як аудіальний, так і візуальний канали.

Питання ефективності інтегрованого підходу до викладання іноземної мови ретельно розглядали численні науковці, такі як І. Бім, Н. Бориско, С. Ніколаєва [5], К. Ружин [6] та інші. Вони досліджували різні аспекти цього підходу в педагогічній практиці. Наприклад, І. Коротяєва проаналізувала особливості інтегрованого та аспектного підходів до навчання іноземної мови [3], а Н. Морська вивчала формування фонологічної компетенції з урахуванням інтегрованого підходу [4]. Зарубіжні дослідники, такі як М. Афнан [1], А. Алайє, Р. Оксфорд та інші, також ґрунтовно досліджують різні аспекти застосування інтегрованого підходу. Однак, питання переваг інтегрованого навчання іноземних мов у закладах вищої освіти залишається дискусійним. Зокрема, розробки потребують методики, які б враховували особливості сучасного покоління студентів.

Мовленнєві навички, такі як аудіювання, говоріння, читання та письмо, є ключовими для ефективного спілкування. Згідно з Р. Оксфорд, інтеграція навчання мови має максимально реалістичний підхід, що сприяє розвитку комунікативної компетенції [2]. Інтегровані завдання, об'єднуючи аспекти мовленнєвої діяльності, стимулюють студентів і підвищують їхню мотивацію. Зв'язок між аудіюванням, читанням, говорінням та письмом визначається не лише функціональністю та формою, але й взаємодією цих навичок у реальному спілкуванні.

Інтегрований підхід є ключовим для ефективного вивчення іноземної мови, забезпечуючи практичне застосування усіх видах мовленнєвої діяльності, сприяючи органічності освітнього процесу.

Взаємодія говоріння, аудіювання, письма та читання обумовлена не лише схожістю їхніх функцій (продуктивних і репродуктивних) та форм (усної та письмової), але й іншими аспектами.

Наприклад, усне спілкування зумовлено взаємозв'язком аудіювання і говоріння. Аудіювання сприяє розвитку говоріння, а говоріння допомагає у формуванні навичок аудіювання. Очевидним є також зв'язок між читанням і аудіюванням, оскільки обидва ці види мовленнєвої діяльності спрямовані на сприйняття та розуміння інформації. Адже читання є перетворенням графічної мови у звукову, аналогічно процесу під час письма, коли слово вимовляється у внутрішньому мовленні перед написанням. Читання сприяє розвитку говоріння, розширює словниковий запас та поліпшує граматичні навички.

Також існує зв'язок між читанням і письмом як двома аспектами письмового спілкування, оскільки обидва вони ґрунтуються на одній графічній системі мови. Таким чином, читання сприяє розвитку як говоріння, так і письма, збагачуючи лексичний запас та граматичні конструкції.

Отже, мета інтегрованого навчання полягає у формуванні органічної цілісності освітнього процесу. Згідно з міжнародною концепцією, ключовим елементом інтегрованого навчання є практичне тренування студентів у мовленнєвій та комунікативній діяльності, що охоплює формування продуктивних та рецептивних іншомовних навичок. Цей підхід також передбачає паралельне використання традиційних та дистанційних методів.

Інтеграція аудіювання, читання, говоріння та письма має великий потенціал для ефективного освоєння іноземної мови, особливо за умови

застосування комунікативного підходу. У закладах вищої освіти обмежений час для вивчення іноземної мови, тому взаємопов'язане навчання різних видів мовленнєвої діяльності є оптимальним способом організації навчального процесу.

Викладання англійської мови охоплює як мовні системи (фонологію, лексику, граматику тощо), так і мовленнєві навички (говоріння, письмо, читання та аудіювання). Знання мовних систем є першим кроком у формуванні навичок і становить основу для подальших успіхів у вивченні іноземних мов. Однак, з точки зору оволодіння мовою, акцент робиться не на знаннях, а на вміннях. Таким чином, граматику та лексику слід вивчати з метою формування мовленнєвих навичок.

Навички поділяються на рецептивні (аудіювання та читання) і продуктивні (говоріння та письмо). Взаємозалежність усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності передбачає взаємопов'язане навчання іноземної мови, забезпечуючи баланс між рецептивними та продуктивними навичками. Організація такого навчання базується на спільному мовному матеріалі та використанні спеціальних вправ.

Загалом, під час навчання читання та аудіювання застосовують два основних підходи: висхідний (знизу-вгору) та низхідний (зверху-вниз). Висхідний підхід, який використовується для початківців, передбачає поетапне вивчення читання або аудіювання, розпочинаючи з основ. Наприклад, у випадку аудіювання спочатку слухають окремі звуки, потім слова, і нарешті □ речення. Аналогічно, під час читання студенти починають з літер, переходять до складів, слова, речення, і таким чином поетапно опановують навички читання складних текстів. Якщо лернери вже мають рівень A2, можна використовувати низхідний підхід, де студенти використовують свої попередні знання для прогнозування. Після цього вони прослуховують або читають для отримання загального уявлення, а потім □ для деталей.

У ЗВО, де студенти мають вищий рівень знань, використовується низхідний підхід. Заняття з англійської мови побудовані за цим принципом, починаючи з вступного етапу, де студенти активізують свої фонові знання. Далі вони слухають або читають текст двічі □ спочатку для отримання загальної інформації, а потім для конкретних деталей. Завершальний етап включає продуктивне повторення, під час якого студенти продукують те, що вони засвоїли.

Формування продуктивних навичок (говоріння, письма) є складнішим завданням. Традиційний викладач-центрований підхід, де викладач надає мовний матеріал, а студенти його відтворюють, може бути ефективним для точності мовлення. Однак для інтегрованого підходу та підвищення мотивації використовується студентоцентризований підхід, що сприяє розвитку вільного мовлення.

У вивченні письма використовують два підходи: продуктивний (орієнтований на результат) та процесуальний (орієнтований на процес). Продуктивний, ефективний на початковому етапі, включає отримання зразка для наслідування, але на більш високих рівнях рекомендується процесуальний підхід, що дозволяє студентам виражати власні ідеї та розвивати писемне мовлення.

Важливо також зазначити, що розвиток навичок вимагає врахування особливостей цифрового покоління, якому для успішного навчання потрібна візуалізація та категоризація інформації. Тому доцільним є використання карт візуальної підтримки, що полегшує сприйняття та запам'ятовування інформації, розвиває критичне мислення.

Отже, інтегрований підхід до навчання іноземної мови обумовлений тісною взаємодією різних видів мовленнєвої діяльності в реальному спілкуванні та схожістю їхніх функцій і форм. Наприклад, аудіювання розвиває говоріння, що взаємодіє з читанням, а внутрішнє промовляння під час написання слова обумовлено зв'язком письма і говоріння.

Принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності виявляється оптимальним у немовних ЗВО, де обмежений час відводиться на вивчення мови. Інтегрований підхід дозволяє об'єднати всі мовленнєві навички в єдине ціле та сприяє успішному навчанню іноземної мови.

Література:

1. Afnan M. Kumaravadivelu's Framework as a Basis for Improving English Language Teaching in Saudi Arabia: Opportunities and Challenges. *English Language Teaching*. 2014. Vol. 7, No. 4. P. 96–110.

2. Oxford R. Integrated skills in the ESL/EFL classroom. *ERIC digest. ESL Magazine*. 2001. Vol. 6, No. 1 URL : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED456670.pdf>.

3. Коротаєва І. Особливості інтегрованого та аспектного підходів у навчання іноземної мови у мовному ВНЗ. *Наукові записки: Серія: Філологічні науки*. Випуск 165. P. 508–513.

4. Морська Н. О. Інтегрований підхід до викладання іноземної мови. Проблеми лінгвістики науко-технічного і художнього тексту та питання лінгвометодики : збірник наукових праць / Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2001. № 419. С. 18–20.

5. Ніколаєва С. Ю. Міжкультурна іншомовна освіта в Україні: ключові проблеми. *Іноземні мови*. 2016. № 2. С. 3–8.

6. Ружин К. М. Особливості змісту і функціонування принципів інтегрованого та диференційованого підходів у навчанні іноземної мови. *Вісник Запорізького національного університету*. 2014. Педагогічні науки. № 1 (22). С. 258–266.

Shamrai O.V.

Issues of teaching French as a second language using online resources

Kharkiv National Automobile and Highway University

There is no disputing that the influence of ICT in all areas of life is felt at every turn. ICTs offer innovative ways not only of disseminating knowledge, but also of exploring teaching and learning strategies that promote the building of skills accessibility of information, e-mail exchange, and consultation of documentary sources, communication and exchange in real or deferred time with learning communities, interactivity, and multimedia.

The contributions to French language teaching are particularly rich insofar as it is possible to find many authentic documents on the Web, documents that would otherwise be impossible to obtain for teachers working outside French-speaking countries. These documents can be audio, video or written. Their use is then similar to that of any authentic document. What's more, the resources are such that they can be renewed, enabling a cultural approach containing up-to-date information, rather than information that is several years old and rapidly becoming obsolete, as in the case of "paper" methods [1].

When it comes to teaching, the Internet plays a key role. Integrating the Internet into the language classroom, for example, brings learners into contact with real documents that reflect culture and language as they are experienced and used. The gap between the linguistic "norms" present in didactic documents and those of the language in context is eliminated [2]. This contact with the social reality of the language can only be motivating. It is no longer a question of learning a language from books, but a language used and practiced for communication purposes.

The use of the Internet in the language classroom allows students to access new horizons, to escape into the language. Cultural discovery becomes a pretext for language practice [3]. Through the discovery of non-didactic sites and documents, stereotypes are combated and language regains its role as a cultural vehicle, insofar as language and culture are fundamentally linked. This exposure to a language used outside of the school or university context can only raise

awareness of what should be the sole purpose of learning a foreign language: communication and not passing an exam.

The resources available on the Web are also a means of supporting learning by presenting authentic and current documents. This has the great advantage of being in line with the social and linguistic reality of the French-speaking world. This presentation of real documents is a motivating factor, not only for the learner but also for the teacher who can thus remain in constant contact with the French-speaking culture and not be satisfied with only the documents present in the methods.

Another role of the Internet in language learning is the development of linguistic, social and technical skills. This is done by replacing books and traditional written exercises with the Internet and word processing. In other words, the learner does not need to use either a workbook or a book or a pen, what is important is that all the exercise is done on the computer screen. This operation is present in the teacher's preparations where the learner is guided to use the computer as a learning vehicle. It should be noted that the computer is part of the teaching and the materials present online allow for a variety of tasks and authentic documents to make the teaching and learning process closer to the reality experienced by the learner [2]. In fact, ICT offers a variety of opportunities to develop communication skills, for example, oral expression can be developed through video conferencing, interviews through webcams. This method also fosters links between French-speaking learners from different geographical backgrounds while developing oral communication skills and intercultural links. The old artificial method of dialogues and role-playing within the class group is eliminated by this new ICT trend.

In addition, the most suitable resources in the use of the computer are the online exercises. The learner can work on grammatical or lexical exercises where the result of his work is spontaneous. In other words, the learner always has a great chance to see his performance immediately after his exercises without waiting

hours or days for the teacher to correct his exercise book. It should be noted that ICT promotes independent learning. An alert learner could, by following the instructions on the exercises he is going to work on, learn a lot without being guided by the teacher. Self-learning is prevalent with the use of ICT. The learning sites offer a progression of activities and exercises related to the themes being studied. Another aspect that should be pointed out is the availability of authentic documents of various natures, whether pictorial or written. A huge advantage of the Internet is that it is also possible to find audio and video documents, downloadable or usable documents with the possibility of stopping or going back. All this operation makes learning more dynamic and less severe compared to the old tradition where the learner is condemned to listen in class to the teacher's teaching which is sometimes complicated and complex. With ICT, the learner is called upon to take his learning seriously.

We must point out that the exploitation of the Internet can be done in different ways by taking advantage of the presence of numerous Internet sites such as Google, Nomade, Yahoo to mention only these three popular sites. It is indeed possible to make discover a cultural, historical aspect by combining a research in French with search engines like www.google.fr/ and to carry out a choice of relevant words then to carry out a sorting in the proposals made, this operation allows a fast reading by selecting information to be carried out; operation of immediate and global comprehension that it is rather difficult to implement with paper documents.

It is clear that teamwork is an important element in the teaching of French as a foreign language. ICT greatly encourages and promotes cooperative work, which requires the implementation of strategies for listening, concentrating and explaining within the group. These strategies are very important because they develop general communication skills as well as social and interactive skills between learners, creating a sharing of ideas and initiatives [4].

Today, it is impossible to talk about teaching without resorting to ICT, which offers a great advantage to the teaching/learning of French as a foreign language. Integrating ICT into the teaching of French is a complex pedagogical innovation. It requires changes in several areas: teachers' skills (mastery of IT tools), reform of traditional teaching methods (student-centered teaching, review of the teacher's role, in-service teacher training, etc.) and teaching tools. It is therefore incumbent on us to point out here that the teacher of French as a foreign language has a great need to exploit this fascinating and effective tool to motivate learners to acquire communicative language skills, making his or her lessons more lively and diversified.

References

1. Françoise Demaizière, « Didactique des langues et TIC : les aides à l'apprentissage », *Alsic* [En ligne], Vol. 10, n° 1 | 2007, document *alsic_v10_01-rec1*, mis en ligne le 30 mars 2007, consulté le 20 novembre 2023. URL: <http://journals.openedition.org/alsic/220>; DOI: <https://doi.org/10.4000/alsic.220>
2. Luc Massou, Cathia Papi et Hélène Pulker, « Des ressources aux pratiques éducatives libres : quelle réappropriation dans la formation ouverte et à distance ? », *Distances et médiations des savoirs* [En ligne], 31 | 2020, mis en ligne le 16 octobre 2020, consulté le 23 novembre 2023. URL: <http://journals.openedition.org/dms/5338>; DOI: <https://doi.org/10.4000/dms.5338>
3. Philippe Bourdenet, Hans Dillaerts, Fabrice Pirolli, Pierre Louay Salam. *Pratiques et usages de ressources numériques pédagogiques (libres) dans l'enseignement supérieur*. 2019. (halshs-02054794)
4. Punie, Y., editor(s), Redecker, C., *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*, EUR 28775 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2017, ISBN 978-92-79-73718-3

(print),978-92-79-73494-6 (pdf), doi:10.2760/178382 (print),10.2760/159770 (online), JRC107466.

Язловицька О. В.

Розвиток гнучких навичок як важлива складова практичних занять з іноземної мови

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

В сучасному світі, де глобалізація та міжнародна співпраця стають невід'ємною частиною буденного життя, володіння іноземною мовою стає важливою навичкою для успіху на ринку праці та для особистого розвитку. Проте, крім навичок граматики та лексики, також вирішальну роль відіграють м'які навички, такі як комунікація, співпраця, та міжособистісна взаємодія, що не лише полегшує вивчення іноземних мов, а й робить цей процес більш ефективним та цікавим.

Гнучкі навички (soft skills) визначають як «навички спілкування», як «міжособистісні навички», як навички, що сприяють розвитку особистості, як особистісні якості людини, які «покращують її соціальну взаємодію, ефективність роботи та кар'єрні перспективи, як тонкі моделі поведінки та стилі спілкування, які допомагають полегшити управління робочим середовищем або взаємодію з іншими людьми» [10, с. 66]. Гнучкі навички, у відміню від жорстких навичок, є категорією компетенцій, яка протистоїть їхнім більш технічно-орієнтованим вмінням. Ці дві групи вмінь визначають ефективність роботи та здатність соціальної адаптації на робочому місці. Баланс між ними є ключовим фактором для досягнення професійного успіху та самореалізації. На відміню від жорстких навичок, які можна виміряти та перевірити, гнучкі навички є безматеріальними, складними для вимірювання, і вони сприяють налагодженню людських взаємин. Жорсткі

навички, як правило, специфічні для конкретних завдань та кваліфікацій, тоді як гнучкі навички можуть бути застосовані в різних областях компетенцій, що визначає 75–85% професійного успіху фахівця.

Дослідження свідчить, що гнучкі навички, такі як комунікація, креативність та лідерство, виходять за рамки технічних чи академічних знань [8, с. 237]. Сучасні роботодавці активно шукають фахівців, обладнаних цими вміннями, оскільки вони стають ключовим фактором у розвитку професійного успіху [2; 5; 8, с. 92].

Згідно з інформацією від Світового Економічного Форуму, ключовими навичками для успішної професійної самореалізації є аналітичне мислення та інновації, активне навчання та стратегії навчання, розв'язання складних проблем, критичне мислення та аналіз, креативність, оригінальність та ініціативність, лідерство та соціальний вплив, використання технологій, моніторинг і контроль, дизайн технологій та програмування, а також стресостійкість [6].

Для успішної кар'єри фахівця-філолога необхідно володіти не лише професійними та технічними навичками (*hard skills*), але й рядом особистісних та соціальних компетенцій (*soft skills*), які стають все більш важливими в сучасному професійному середовищі. Жорсткі навички включають в себе мовні та мовленнєві вміння, навички перекладу, редагування та культурологічні знання. Дослідження свідчить про те, що ці навички є важливими для ефективної роботи у галузі філології [3]. Гнучкі навички філолога, які включають емоційний інтелект, креативність, лідерство та комунікабельність, стають ключовими для розвитку особистості та успішної взаємодії з іншими учасниками професійного процесу. Ці навички допомагають фахівцям адаптуватися до змін у робочому середовищі, ефективно спілкуватися та вирішувати завдання [9; 4; 8].

Оволодіння гнучкими навичками передбачає не лише соціальну та міжособистісну взаємодію, але й уміння ефективно реагувати на нові виклики та стресові ситуації. Дослідження підтверджує, що гнучкі навички можна класифікувати за кількома категоріями, такими як навички ефективної комунікації, управлінські навички, когнітивні навички, навички self-менеджменту [1].

Ефективна комунікація є фундаментальною навичкою, оскільки це визначає здатність чітко висловлювати думки, слухати та взаємодіяти у комунікативній ситуації задля досягнення взаємопорозуміння та спільних цілей. Розвиток комунікативних навичок є важливою частиною практичних занять, зокрема використання методів усного та письмового академічного спілкування, участь у наукових конференціях та семінарах задля розвитку навички чіткого висловлювання та структурування думок.

Набуття управлінських навичок є ключем до успішної командної роботи, що вимагає високого рівня комунікації, співпраці та спільної мети. З розвитком соціальних навичок, таких як уміння слухати, спілкуватися та співпрацювати, фахівці з філології можуть успішно впроваджувати управлінські навички у своїй роботі, беручи участь у дослідницьких проектах та презентаціях. Етапами розвитку даної категорії навичок є робота в групах над проектами, наданими викладачем у рамках практичного заняття або як самостійна командна робота з подальшою презентацією отриманих результатів.

Когнітивні навички, зокрема критичне мислення, є інструментом для ефективного аналізу інформації та прийняття обґрунтованих рішень. Це стає особливо важливим при оцінці текстів та джерел, виявленні упереджень та роботі з доказами. Розвиток цих навичок відбувається через практику аналізу складної інформації, виявлення закономірностей та прийняття обґрунтованих рішень, створення інноваційних проектів, дискусії та дебати іноземною мовою.

Важливими елементами індивідуальних якостей та self-менеджменту є адаптивність, креативність, рефлексія та саморозвиток, які сприяють успіху в галузі. Фахівці з цими навичками легко адаптуються до нового середовища, творчо мислять, розробляють ефективні рішення та вміють керувати емоціями у складних ситуаціях. Розвиток відбувається шляхом систематичного застосування цих навичок у вивченні та практиці. Взаємодія з різними мовними завданнями, спілкування з носіями мови та участь у творчих проектах допомагають учням зміцнювати та розвивати ці ключові якості, що забезпечує їхню успішну адаптацію та досягнення високих результатів у навчанні та професійній діяльності.

Підсумовуючи можемо зробити висновок, що у світі сучасних високих стандартів конкуренції на ринку праці, гнучкі навички (soft skills) є необхідним елементом конкурентоспроможності фахівця-філолога. Ці навички базуються на особистісних та соціальних компетенціях і знаходяться у балансі з професійними вміннями. Здатність до ефективної комунікації, співпраці, керування проектами, креативності, адаптивності, критичного мислення, емоційної інтелігентності та лідерства є важливими для успіху фахівця-філолога. Розвиток цих навичок під час практичних занять з іноземної мови – це постійний процес, який вимагає зусиль та часу. Проте систематична праця над удосконаленням цих навичок та самостійної роботи студентів дозволяє майбутньому фахівцю-філологу впевнено вирішувати професійні завдання та успішно адаптуватися до змінливих умов сьогодення.

Література:

1. Глейзер Н. В., Говорова Т. С., Слинченко В. І. Soft skills сучасного педагога. Наумовські читання : матеріали ХІХ наук.-метод. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених, присвяч. року мат. освіти в Україні (Харків, 23-24 листоп. 2021 р.). Харків, 2022. С. 269–271.

2. Жукова А. Р. Лідерська компетенція як одна із soft skills («м'які навички») студента-фахівця ХХІ століття. Гуманітарний корпус: збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії. 2022. Вип. 43. С. 126–132.
3. Коваль К. О. Розвиток "soft skills" у студентів – один з чинників для їх працевлаштування. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 2. С. 162–167.
4. Кутова С. О., Свідерська О. М. «Soft skills» як визначальна складова якісної фахової підготовки майбутнього педагога. Наукові інновації та передові технології. 2022. № 10 (12). С. 385–394.
5. Deming, D. J., Kahn, L. B. Skill requirements across firms and labor markets: Evidence from job postings for professionals. *Journal of Labor Economics*. 2018. 36 (S1), 337–369.
6. Education, skills and learning: These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them. World economic forum. 2020. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/> (last access: 17.11.2023).
7. Kechagias K. Teaching and assessing soft skills. Thessaloniki, Greece: 1st Second Chance School of Thessaloniki (Neapolis). 2011. 189 p.
8. Kopolovich O. Learning soft skills in the digital age: Challenges and insights from development and teaching “Negotiation Management” MOOC. *Online Journal of Applied Knowledge Management*. 2020. 8 (2), 91–106.
9. Schulz B. The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge. *Nawa Journal of Communication*. 2008. 2 (1), 146–154.
10. Vasanthakumari, S. Soft skills and its application in work place. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. 2019. 3 (2), 66–72.

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнського науково-методичного семінару

«Сучасні проблеми викладання іноземних мов

у закладах освіти»

1 грудня 2023 р.

Відповідальна за випуск

Прокопенко А.А.

Електронне видання

Видавництво

ФОП Іванченко І.С.

пр. Тракторобудівників, 89-а/62, м. Харків, 61135

тел.: +38(050/093) 40-243-50

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4388 від 15.08.2012 р.

www.monograf.com/ua